ŠALEŠKI RUDAR

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VELENJE

23. november 1967 — LETO III. — Št. 20 (60) — Cena 30 par (30 S-din) — Poštnina plačana v gotovini.

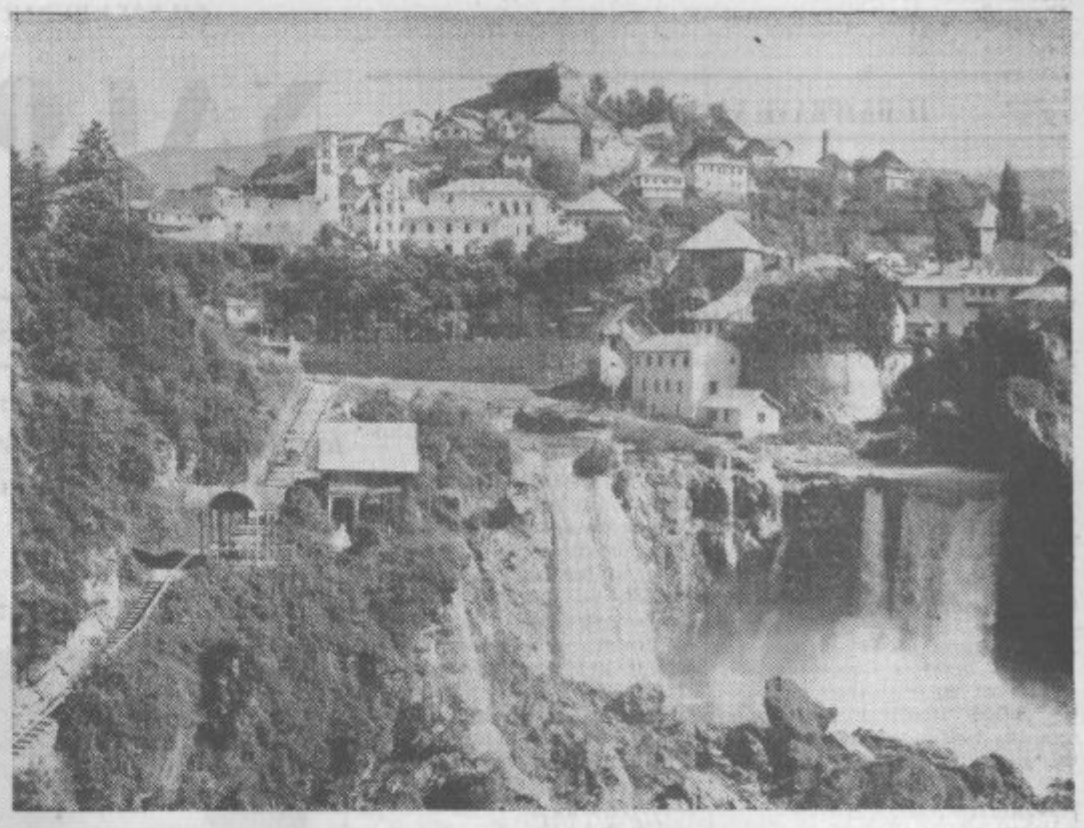

ZAPIS Z OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV

ZAVZETOST KOMUNISTOV VELENJSKE OBČINE DO REŠEVANJ GOSPODARSKE IN DRUŽBENE REFORME

Kristian Hrastel, dipl. politolog, je ponovno izvoljen za sekretarja občinskega komiteja Zveze komunistov

Na prvi seji občinske konference Zveze komunistov v Velenju, ki je bila v soboto, 11. novembra, so komunisti temeljito pregledovali v kolikšni meri je reforma vplivala na gospodarska in družbena gibanja. Odločno so podprli reformne ukrepe in se dogovorili kaj bodo komunisti v naši občini še morali storiti za nadaljnji napredek.

Ni naključje, da je politični sekretar Kristian Hrastel v svoji uvodni besedi (obširni povzetek iz njegovega uvodnega razlaganja objavljamo na 2. in 3. strani) opozoril na specifičen položaj gospodarstva v velenjski občini in na probleme, ki iz tega izhajajo. Energetika, eksploatacija lignita in produkcija električne energije, predstavlja kar 60 odstotkov vse gospodarske zmogljivosti. Zato so v razpravi tudi poudarili, da morajo v občini temeljito proučiti, katere druge dejavnosti bi pospešeno razvijali, da ne bi bili v tolikšni zavisnosti ob spremenjenih pogojih gospodarjenja od glavne panoge lokalnega gospodarstva.

Širok je register vprašanj o katerih so govorili člani občinske konference ZK. Kritizirali so politiko v elektrogospodarstvu Slovenije, ponovno govorili o problematiki rudnika in poudarili, da so pri velenjskem premogovniku še vedno v negotovosti, ker njihova perspektiva ni jasna. Nagel razvoj tovarne gospodinjske opreme daje nove možnosti za procvit doline, je bilo slišati na konferenci. Seznanili so komuniste tudi z uspehi in razvojem, ki jih je zadnji čas dosegla industrija plastičnih mas »Polypex« iz Šoštanja. Na konferenci pa so govorili še o večji aktivnosti komunistov v organizaciji Socialistične zveze, o vključevanju mladine, sindikatih, zdravstvu, šolstvu in vlogi komunistov v krajevni skupnosti.

Člani občinske konference so sprejeli sklep o organiziranju komunistov občine Velenje in poslovnik konference. Izvolili pa so tudi nove organe.

Soglasno so ponovno izvolili za političnega sekretarja KRISTIANA HRASTELA, dipl. politologa. V občinski komite pa: Jožeta Aljaža, Edvarda Centriha, Iva Jamnikarja, Kristiana Hrastela, Vido Klemenčičevo, Franja Kljuna, Jožeta Melanška, Franca Pristovška, Janeza Miklavčiča, Ernesta Rahtena, Franca Tesovnika, Martina Tovornika, Franca Verdeva, Milana Vrabiča in Štefana Dolejšija. Predsedniki komisij so: Miran Topolovec (kontrolna), Zvone Grossman (revizijska), Tone Kugonič (za organizacijo in razvoj ZK), Janez Grašič (za samoupravljanje in ekonomske odnose), Franc Pristovšek (za politična in idejna vprašanja) in Jože Veber (za mednarodne odnose).

Mladi o svojem delu

Na nedavni občinski konferenci ZM so razpravljali o vlogi in nalogah ● Za predsednika občinskega komiteja je bil izvoljen Ivo Kadliček.

Tudi konferenca občinske organizacije Zveze mladine je bila v času, ko vsi faktorji v občini razpravljajo o dveletnih dosežkih gospodarske in družbene reforme. Vse družbeno-politične organizacije v velenjski občini so temeljito pregledale gospodarsko gibanje, zlasti letošnjega polletja.

V mladinski organizaciji, kjer se mladi ljudje usposabljajo za aktivno delo v samoupravljalski družbi, so vprašanja, kot so nezaposlenost, izobraževanje in vključevanje v samoupravni mehanizem, še bolj pozorno obravnavali.

Ko je govoril o vlogi Zveze mladine, je sekretar občinskega komiteja ZMS Štefan Dolejši povedal, da se ta še mnogokrat napačno tolmači. Glavna dejavnost nekaterih mladinskih aktivov v velenjski občini so še vedno kulturne in športne prireditve, izletništvo in podobne aktivnosti. Takšno delo mora biti dopolnilo k osnovni dejavnosti, ne pa glavna. V delovnih organizacijah, šolah in krajevnih skupnostih bi morali mladinci in mladinke razpravljati o najvažnejših problemih. Zavzeti bi morali svoja stališča in jih tudi izvršiti. Delo mladinskega aktiva se ne sme končati na sestanku.

Na mladinski konferenci so govorili o majhnem številu mladih samoupravljalcev. Pri tem pa so menili, da ni dovolj, če mlade ljudi samo vključujejo v samoupravne organe. Predvsem je važno, da jih usposobijo in izobrazijo za uspešno delo. To pa ni samo naloga Zveze mladine, temveč celotne družbe. Ne bodo se borili za številčno predstavništvo v delavskih svetih. Dejali so, da si bodo sami pridobili svoje mesto v njih.

V petnajstčlanski občinski komite Zveze mladine so bili izvoljeni: **Štefan Dolejši, Ivo Kadliček, Jože Kandolf, Jože Mraz, Marija Peterlin, Božena Pilih, Anton Planinc, Željko Podgorelec, Aca Polanc, Janko Poles, Vikica Ramšak, Slavko Šinkovec, Miro Trauner, Vlasta Vrabič in Jože Vundrl.**

Rojstni dan republike

Štiriindvajset let je že od tega, ko so bili v Jajcu položeni temelji naši republiki. Na teh trdnih temeljih smo zgradili čvrsto bratsko skupnost jugoslovanskih narodov. Takrat smo želeli, da bi nova republika postala močna, bogata in samostojna država. V njej pa naj bi živeli ljudje, katere ne bo nihče izkoriščal.

Svečano in tiho je bilo rojstvo naše republike. Počasi je rasla, z njo pa tudi ljudje, ki so bili vajeni slabih časov. Toda republiki pot ni bila z rožami postlana. Trda je bila ustvarjalnost ... Prst na kateri je rasla je bila opustošena in izčrpana. Zato pa so bili prekaljeni ljudje, ki so v novi republiki kovali novi čas.

Ko so se ljudje bojevali za lepše, človeka dostojno življenje, so sanjali o novi družbi, brez izkoriščanja človeka po človeku. Dočakali so konec vojne in spoznali, da bodo morali takšno družbo šele zgraditi in se zanjo spet boriti. Začel se je boj, ne z orožjem v rokah. Boj z zaostalostjo, nerazvitostjo in z neštetimi ovirami onih, ki jim nova napredna ureditev ni bila po volji.

Spet so bili tu ljudje, ki so ponovno izkazali republiki svojo privrženost. V tem štiriindvajsetletnem obdobju so ljudje imeli tisočero želja. Izvršili so jih le z močjo volje, dela in spoznanja, da je jutrišnji dan boljši in lepši od današnjega.

... In zdaj smo v dobi, ko ljudje sami odločamo o svoji usodi, sami si režemo kos kruha. Samoupravljanje je osnova naše biti. Razvilo se je v celovit sistem in v vse družbene pore, tako da ne rabi več umetne roke in varuha. Samoupravljalci vedo kakšne so njihove pravice, zaradi tega si jo ustvarjajo sami, vsak dan, v konkretni samoupravljalni praksi. Pravica uveljavljanja pa se bo stopnjevala še naprej in razvijala v sorazmerju z upravljalčevo odgovornostjo do dela, do družbe in do soljudi.

Kaj naj zaželimo naši republiki ob letošnjem štiriindvajsetem rojstnem dnevu? Nič drugega kot to, da bi naprej še trdneje stopala po poti napredka in razvijala samoupravljanje, delitev po delu in demokratične socialistične družbene odnose.

VELENJE JE OBISKAL časnikar iz Romunije

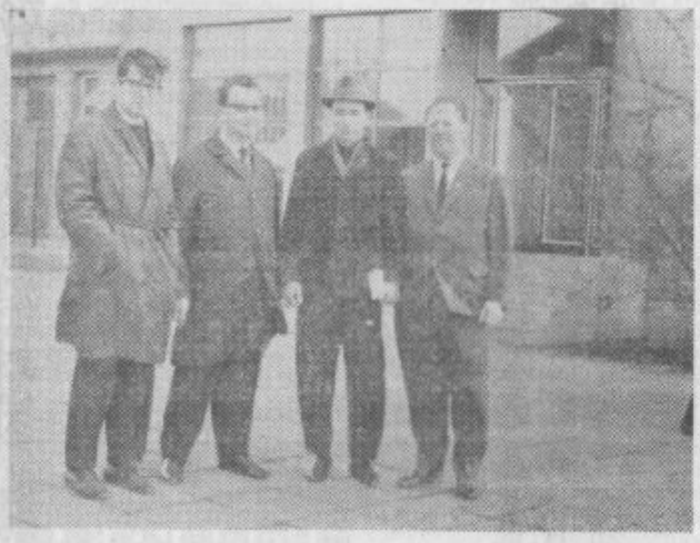

Prejšnji teden je bil v Velenju OBADA ION, časnikar redakcije »Munka«, glasila romunskih sindikatov. Ta je na študijskem potovanju po Jugoslaviji in je gost beograjskega časnika »Rad«. Gosta (na fotografiji drugi z leve), so v Velenju sprejeli Rudi Kortnik, predsednik republiškega odbora sindikata in Marcel Medved, predsednik centralnega delavskega sveta RLV. Navzoč pa je bil tudi glavni in odgovorni urednik našega lista. Romunski časnikar se je predvsem zanimal za način izobraževanja rudarjev in kulturno dejavnost.

Iz Amerike so sporočili

DR. DE BACKEY JE SPOROČIL, DA JE BILA MLADA MARTA ACMAN IZ SKORNEGA OPERIRANA.

Pri Acmanovih v Skornem še vedno nestrpno pričakujejo novih vesti. Vznemirjeni so, ker se njihova 16-letna hčerka Marta še ni vrnila iz Amerike. Tja je odšla, da bi jo znani kirurg prof. dr. De Backey operiral na obolelem srcu.

Marti so odobrili 28-dnevno zdravljenje na stroške socialnega zavarovanja. Oče je upokojeni elektrikar in ne bi zmogel tako velikih stroškov za zahtevno operacijo. Osemindvajset dni je minilo, Marta pa se še ni vrnila. Zato vlada v Acmanovi hiši še vedno negotovost.

Pred nedavnim pa je dr. De Backey sporočil, da je Marto operiral nekaj dni kasneje, kot je prvotno načrtoval, ker so pri pripravah za operacijo nastopile komplikacije. Operirana je bila 23. oktobra. Zdaj pa okreva in čaka, da bodo na Houstonski kliniki opravili celotno zdravljenje. Zato so ji podaljšali zdravljenje do 24. novembra.

Sindikati pred zahtevnejšimi nalogami

Delegati sindikalnih podružnic so se zbrali prejšnjo soboto na občnem zboru občinskega sindikalnega sveta. Ti so se na občni zbor temeljito pripravili, saj so pred tem dobili obširno poročilo. Škoda je le, da so v tistem delu poročila, kjer so prikazane osnovne značilnosti gospodarskega gibanja občine Velenje, vzeti podatki iz polletnega obračuna gospodarskih organizacij in so sedaj ob koncu poslovnega leta že nekoliko zastareli in zavoljo tega neučinkoviti.

Ko v poročilu omenjajo delo sindikalnih organizacij, ugotavljajo, da so v velenjski občini še vedno tudi takšne podružnice, ki so ozko zaprte. Čeprav bi rade obravnavale važna vprašanja, delajo to za zaprtimi vrati, mimo in ločeno od neposredne zavzetosti članstva. Izvršni odbori teh sindikalnih podružnic v glavnem samo zaznamujejo dogajanja, potem pa čakajo na rešitve upravnih vodstev v delovnih organizacijah. Tako so sindikalna vodstva le podaljšana roka drugih. Takšne in podobne pomanjkljivosti kažejo na potrebo po programski vsklajenosti dela občinskega sindikalnega sveta in sindikalnih podružnic.

Naloge sindikalnih organizacij so se v zadnjem času bistveno povečale. Spremenili so se tudi prijemi in metode dela. Predsednik občinskega sindikalnega sveta *Jože Kovač* je zato na občnem zboru govoril o novih nalogah sindikatov v občini pri reševanju gospodarskih in družbenih problemov.

Najprej je nanizal nekatere momente, ki so značilni za dveletno aktivnost med obema sindikalnima občnima zboroma in povedal glavne vzroke zakaj je lokalno gospodarstvo zašlo v težavni položaj. *Pri tem je dejal: »Nimam namena še enkrat oživljati znane stvari, vendar predsedstvo in ostali sindikalni forumi smatramo, da je poglavitni vzrok slabih gospodarskih dosežkov v tem, ker nimamo več pred seboj trdno začrtanega načrta in jasne poti do končnega cilja naših hotenj. Ne moremo soglašati z mišljenji nekaterih, da vsa energija, ki jo predstavlja naše premogovno bogastvo, predstavlja že zastarelo, neekonomično poanto, ki ji je vek že potekel. Zato pričakujemo, da bodo odgovorni republiški forumi naredili konec vsem dilemam in izdelali realno energetsko bilanco, ki bo nakazala količinsko porabo in vrsto energije. V njej morata najti svoje mesto tudi velenjski rudnik in termoelektrarna Šoštanj.«*

Zatem je Jože Kovač govoril o zaposlovanju. »Na občnih zborih sindikalnih podružnic so dosti razpravljali o nezaposlenosti. Ponekod so trdili, da je modernizacija in avtomatizacija prinesla brezposelnost. Presežek zaposlenih je moral ob reformnih ukrepih nujno priti na površje, saj je bil prejšnji ekstenzivni razvoj gospodarstva povod neracionalnega zaposlovanja. Smatramo, da moramo poiskati načine za odpiranje novih delovnih mest. Sindikati so dolžni, da imajo do nezaposlenosti vedno aktivno in definirano stališče. Tu pride najbolj do izraza naša skrb za delovne ljudi.«

Predsednik rudniškega odbora sindikata *Rudi Kortnik* je govoril o situaciji v rudniku. Letos imajo v povprečju še vedno za 8 odstotkov manjše osebne dohodke. Ko je govoril o vlogi sindikata je povedal, da sindikat še ni dobil pravega zaupanja pri članstvu. Meni, da je kadrovanje sindikalnih vodstev pomembno vprašanje, ki ga večkrat zanemarjajo.

Delavska univerza se bo morala bolj angažirati pri dopolnilnem izobraževanju odraslih, je dejal *Bruno Trebičnik*, delegat iz velenjskega rudnika. Šolanje sindikalnih kadrov bo moralo biti načrtno. Zavzel se je za sindikalno šolo, ki je svoj čas delovala v sklopu delavske univerze.

(Nadaljevanje na 3. strani)

POPRAVEK IN OPRAVIČILO

V sestavku »Priznanja velenjskim planincem«, ki smo ga objavili v 19. številki našega lista, je tiskarski škrat napravil neljubo napako. **Ivo Jamnikar je dobil zlati častni znak Planinske zveze Jugoslavije in srebrni častni znak Planinske zveze Slovenije.** V našem sestavku pa je pisalo, da je dobil zlato častno značko Planinske zveze Slovenije.

Ivu Jamnikarju in bralcem se za storjeno napako lepo opravičujemo.

Uredništvo ŠR

NALOGE KOMUNISTOV OBČINE VELENJE

IZ UVODNIH BESED POLITIČNEGA SEKRETARJA OBČINSKEGA KOMITEJA ZK

V soboto, 11. novembra je bila v Velenju prva seja občinske konference Zveze komunistov. Referat o nalogah komunistov občine Velenje pri uresničevanju temeljnih problemov gospodarske in družbene reforme je imel politični sekretar KRISTIAN HRASTEL, dipl. politolog. Iz njegovih uvodnih besed objavljamo daljši povzetek.

KRISTIANA HRASTELA, dipl. politologa, so ponovno izbrali za političnega sekretarja.

Rezultati dveletnega delovanja gospodarske in družbene reforme so pred nami. Objektivni ocenjevalec lahko vidi v uspehih združene napore vseh delovnih ljudi, ki so se zavestno odločili, da usmerijo svoje sile v izpopolnjevanje našega ekonomskega sistema in utrjevanje samoupravljanja delovnih ljudi na vseh nivojih, kakor tudi nadaljnje poglabljanje socialističnih družbenih odnosov.

Ko analiziramo prehojeno pot moramo ugotoviti, kje smo in kaj smo dosegli. Ali smo uresnjčili pričakovanja? Smo z dosežki lahko zadovoljni? Kakšne so naše bodoče naloge? Kam moramo usmeriti težišče skupnih naporov?

Ob vstopu v reformo je bilo jasno, da moramo doseči strateško-politične kratkoročne in dolgoročne cilje reforme. Zato moramo pri ocenjevanju dosedanjih reformnih rezultatov upoštevati dejstvo, da spreminjamo in oblikujemo celotno družbeno strukturo od ekonomske baze, pravno-politične nadstavbe in področja družbene zavesti. Celovitost družbenega procesa pri ustvarjanju gospodarske in družbene reforme je neobhodna. Zato moramo rezultate tudi tako ocenjevati.

Zatem je politični sekretar dejal, da je potrebno za dolgoročne cilje reforme ustvariti določene predpogoje, ki so hkrati kratkoročni cilji reformnega procesa. Čeprav pri ocenjevanju reformnih dosežkov, še nismo povsem enotni, prevladuje razpoloženje in soglasje, da smo že dosegli nekatere pomembne kratkoročne cilje. Če sedaj ocenimo dveletno bilanco reformnih prizadevanj našega gospodarstva, ugotovimo, da smo v osnovi dosegli kratkoročne cilje, to kažejo tudi razpoložljivi podatki. Ustvarjamo tržno gospodarstvo, ki je vedno bolj pod pritiskom mednarodnega trga, kar pomeni pritisk na produktivnost in oblikuje objektivnejše ekonomske kriterije za proizvodno orientacijo, istočasno pa tudi vpliva na spremembo strukture potrošnje.

Zdaj, ko smo izoblikovali osnovo za doseganje dolgoročnih političnih in gospodarskih ciljev reforme, se pričenja drugi globlji proces: modernizacija in spreminjanje strukture gospodarstva, ki je mnogo zahtevnejši, zato je tudi počasnejši in težavnejši. Pozitivno je, da delovne organizacije postajajo vse bolj nosilci reformnih procesov, za razliko od prejšnjega stanja, ko so bili kreatorji gospodarskih prizadevanj predvsem drugi faktorji izven gospodarstva.

Lahko zaključimo, da je osnovna smer pravilno zastavljena, da sistem deluje v smeri uresničevanja osnovnih ciljev reforme, da so pa v tem sistemu pomanjkljivosti, v kolikor le-ta podpira tiste, ki se niso usmerili v racionalnejše gospodarjenje, namesto onih, ki imajo večje možnosti za razvoj. Zato smatramo, da ni nobene potrebe za spreminjanje generalne linije v sistemu, posebno pa ne, da bi šli nazaj k temu, da bi država posegla s prerazdelitvijo dohodka od tistih, ki so sposobnejši, na one, ki so manj sposobni. S takšnimi posegi bi konzervirali predreformsko stanje in prekinili že začete pozitivne procese.

Ko je navedel nekaj kompparativnih podatkov o gibanju gospodarstva za osem mesecev letošnjega leta v Sloveniji, je politični sekretar opozoril na odprta vprašanja in dileme, ki so še nerešene. Eden temeljnih problemov je nizka stopnja rasti gospodarstva in padajoči trend industrijske proizvodnje. Istočasno pa ugotavljamo, da so nekatere druge dejavnosti, kakor kmetijstvo, turizem in obrt ter terciarne dejavnosti močno povečale svojo aktivnost. Zaradi tega tudi globalna gibanja niso tako slaba, kakor če jih ocenjujemo skozi posamezne dejavnosti.

Naslednje vprašanje, ki je tesno povezano s stopnjo rasti je intenzifikacija našega gospodarstva. Ugotavljamo padec rentabilnosti, ker še nismo v dovoljni meri razvili notranjih procesov, ki bi angažirali produkcijska sredstva.

Deficit v plačilni bilanci spada v tretjo skupino problemov. Ta se odraža v neskladnosti izvoza in uvoza iz konvertibilnega in klirinškega območja.

Tudi proces modernizacije gospodarstva je zelo počasen. Zato na tem področju ne beležimo vidnejših uspehov, kar konzervira mnoga stara antireformska mišljenja o »zlati dobi« inflacije, ko je vsakdo lahko prodal kar je proizvedel, ne glede na ceno in kvaliteto. Politični sekretar je zatem naštel vzroke za počasni tempo modernizacije in nadaljeval, da bo potreba procesa modernizacije na vsak način pospešiti in poiskati vse možnosti, da se bodo gospodarske organizacije lahko v te procese vključile. Ne bi jim smeli z raznimi prispevki odvzemati akumulacije, ki jim je nujno potrebna. Morda bi za začetek kazalo sistemsko urediti vprašanje moderniziranja delovnih organizacij, vsaj toliko časa, da to postane potreba.

Zasebnemu sektorju je reforma dala veliko vzpodbudo. Čeprav se v odnosu do tega sektorja srečujemo včasih s sektaškimi pogledi, je prav, da se še naprej intenzivno razvija. Sproščati moramo objektivne možnosti za razvoj individualnega dela in istočasno razviti ustrezno davčno politiko, ki bo sposobna uravnavati razvoj tega sektorja tako, da bo ta v skladu z njegovim prispevkom k skupnemu družbenemu proizvodu.

Tudi problem zaposlovanja je vedno bolj navzoč. Ne bi bilo slabo temeljiteje preučiti kdo je resnično nezaposlen in kdo ni. To nalogo moramo prepustiti ustreznim zavodom. Če se sprijaznimo z mnenjem, da je pretežna večina nekvalificiranih, ki so danes brez zaposlitve, samo relativno nezaposlena, ker so nekatere dejavnosti še nezasedene, potem se moramo vprašati, kaj pa zaposlovanje strokovnega kadra? Povpraševanje je za določenimi profili kadrov, ki jih še vedno ni mogoče dobiti, na drugi strani pa imamo nekaterih profilov preveč. Obstaja močna tendenca koncentracije kadrov v družbeno-političnih centrih. Nekatere institucije so celo natrpane, industrija na periferiji pa nima najpotrebnejših strokovnjakov.

Če iz pregleda dosedanjih rezultatov in odprtih problemov napravimo zaključek ter poskušamo opredeliti naše naloge v izhodiščih ekonomske politike za prihodnje leto, potem so imperativne naslednje zahteve:

Vzdržati in pospeševati moramo kvalitetne procese diferenciacije ter prestruktuiranja gospodarstva. Nadaljevati s politiko stabilizacije, ki je predpogoj za kvalitetne spremembe, katere morajo pripeljati do postavljenih ciljev reforme. Pogledati moramo na kakšen način bi lahko pospešili gospodarsko rast. V federaciji o tem ni prave enotnosti. Obstajata dve mnenji: ali preiti na klasične ciklične ukrepe (to je emisija, izvozne subvencije, financiranje nekaterih deficitarnih dejavnosti) ali pa sprejeti določene sistemske ukrepe, ki pa vendarle ne pomenijo odstopanje od politike stabilizacije. Prav je, da je prevladala druga alternativa.

REFORMNI UKREPI VELJAJO TUDI ZA NEGOSPODARSKO PODROČJE

Kadar ocenjujemo gospodarska gibanja v luči reformnih prizadevanj so navadno pod drobnogledom samo gospodarske organizacije. Gospodarska in družbena reforma pa velja za celo družbeno strukturo, torej tudi za negospodarsko sfero. Reforma na negospodarskem področju pomeni prispevek k razvoju gospodarstva, saj preveliki stroški, ki bi jih dali v to področje, lahko povzročijo povečanje stroškov v gospodarstvu, kar bi pomenilo zmanjšanje njegove konkurenčne sposobnosti za uveljavljanje na zunanjem trgu.

Nato je Kristian Hrastel opozoril na nekatere idejno politične probleme pri ustvarjanju gospodarske in družbene reforme.

V zadnjem času so stopila v ospredje idejna in politična vprašanja, ki imajo korenine v gospodarstvu. Kakor je bilo pričakovati je reforma pričela vplivati tudi na mišljenje delovnega človeka in na njegovo zavest. Še vedno premalo razpravljamo o tem kako gledajo ljudje na reformne procese, kako jih razumejo in sprejemajo. Novi pogoji gospodarjenja zahtevajo od vsakega posameznega proizvajalca in samoupravljalca drugačni način gospodarskega sklepanja, več znanja, ustvarjalnosti, samoiniciativnosti, poguma, razumnega tveganja in razumevanja. Nastopili so objektivni pogoji, ko postaja delovni človek resnični nosilec gospodarjenja.

Pri iskanju odgovorov na osrednji vprašanji — kje je reforma zadela svoj smisel in kje ga ni — sta se izoblikovali dve po vsebini nasprotujoči si težnji. Nosilci prve težnje so iz tiste sredine v kateri je prišlo zaradi sedanjih težav v gospodarstvu do očitnega razkoraka med objektivno težo prilik, v katerih so se znašli posamezni deli gospodarstva zaradi premajhne učinkovitosti, izkušenosti in iniciative ter idejno in politično čvrstino in odločnostjo, s katero bi morali urejati gospodarske zadeve. Ravno v tej sredini so se pokazali znaki omahovanja, bojazni, nezaupanja v lastne sile, malodušja in brezperspektivnosti.

Drugo težnjo so ustvarile revolucionarno progresivne družbene sile v vrstah delovnih ljudi. Njim je popolnoma jasno, da brez sodobnega gospodarjenja ni napredka. Višja produktivnost, višji nivo gospodarjenja in poslovanja prinaša delovnemu človeku stabilni položaj in višjo življenjsko raven. Otepajo se trdožive birokratske enertnosti in njenim administrativnim konservativcem. Odločno se upirajo težnjam, da bi pod plaščem samoupravljanja razvijali menagerske odnose. Bore se proti anartičnemu pojmovanju samoupravljanja, ki se pod ultrarevolucionarnimi gesli upirajo sleherneiši razvitejši obliki organizacije upravljanja in ki skušajo delovne ljudi in samoupravljanje zapreti samo v delovne enote. To pomeni, da skušajo prvo stopnjo organizacije združenega dela spremeniti v »začetek in konec« samoupravljanja.

Komunisti moramo zrelo in preudarno ocenjevati vsako konkretno gospodarsko vprašanje pred katerim se je znašla sredina v kateri živimo in delamo. Oceniti ga je treba s stališča reforme in se odločno angažirati pri oblikovanju odgovorov in trasiranju idejno politične akcije. Prav tako ne moremo mimo ugotovitve, da smo v reformne pogoje zašli precej nepripravljeni. Še vedno del komunistov dokaj neprizadeto spremlja dogajanja okoli sebe. Ta del političnega ni dovolj angažiran, zato pritrjuje sedaj enemu potem drugemu in se prepušča toku, pa naj ta vodi kamorkoli hoče. Take neprizadetosti v Zvezi komunistov ne bi smeli tolerirati. Računamo lahko, da bodo s prehanjem gospodarstva v čistejše ekonomske odnose in z nastanjem objektivne ekonomske diferenciacije dobila različne oblike tudi politična nerazumevanja.

(Dalje na 3. strani)

IZ RAZPRAVE NA KONFERENCI ZK

IVAN ATELŠEK:

tovarna gospodinjske opreme je največji proizvajalec

Direktor tovarne gospodinjske opreme »Gorenje« IVAN ATELŠEK je govoril o razvoju in problemih te tovarne in povedal, da je podjetje največji proizvajalec v Jugoslaviji. V tovarni porabijo precej denarja za reklamo in servise. To so sredstva s katerimi ne morejo varčevati, če hočejo uspešno prodajati. Zato pa je še tembolj potrebno, da varčujejo znotraj same proizvodnje.

Letos bodo proizvodnjo povečali za 60 odstotkov, sklade pa bodo imeli kljub temu manjše kot lani. Več izvažajo na zapadna tržišča. Ugotovili so, da bodo morali drugo leto proizvajati tiste izdelke, ki bodo najbolj iskani. Delati pa bodo začeli tudi plinske štedilnike.

Ko je govoril o poslovnih stroških in pri tem poudaril nujnost, da sproti ugotavljamo kako delovna organizacija gospodarno posluje, je bil mnenja, da je amortizacija pomemben strošek in podatek o porabljeni amortizaciji več pomeni kot pozitivna bilanca skladov.

Direktor Atelšek je kritiziral pretiran uvoz in neupravičeno zaslužkarstvo uvoznih podjetij.

Ing. JANEZ GRAŠIČ:

brez nove elektrarne v Šoštanju tudi velenjski rudnik ne bo imel prave perspektive

»Skupnost jugoslovanskih elektro gospodarstev utemeljuje in opravičuje nedavno redukcijo električnega toka s tem, da je nastopila nepričakovana suša«, je na konferenci povedal glavni inženir rudnika lignita Velenje, JANEZ GRAŠIČ. Iz podatkov, ki jih je povedal, pa je videti, da vzroki niso zgolj v suši kot to opravičuje elektro gospodarstvo, temveč v njegovi neurejenosti, ker se je preveč izkoriščalo vodne kapacitete in šele v zadnjem času vključilo termoelektrarne v sam sistem. Redukcije zadenejo industrijo in ostale potrošnike. Ker pa ne obratujejo termoelektrarne, tudi premogovniki deponirajo svoj premog, ali pa celo ne delajo. Ing. Grašič je mnenja, da bi morala biti organizacija elektro gospodarstva v Jugoslaviji tako zasnovana, da ne bi bili potrošniki niti minuto brez električne energije.

Kar zadeva izgradnjo termoelektrarne Šoštanj III, meni ing. Grašič, da so posredi subjektivni in posebni interesi. Če je naše gospodarstvo zainteresirano za takšno elektrarno, potem ne smejo predstavljati manjši nesporazumi zavira pri gradnji. Vsem mora biti jasno, da brez nove elektrarne tudi velenjski rudnik ne more obstojati.

ALOJZ RIBIČ:

električni tok ne bo cenejši, dokler bodo obratovale stare, izrabljene elektrarne in če ne bodo gradili cenejših

Politiko v elektro gospodarstvu je kritiziral tudi ALOJZ RIBIČ, direktor šoštanjske termoelektrarne. Povedal je, da so ob zadnjem dežju takoj omejili proizvodnjo v termoelektrarnah, hkrati pa so ponovno začele obratovati akumulacijske centrale. Ker vode ni zadosti, lahko to privede do novih redukcij.

Direktor Ribič je povedal, da so se upirali razbiti elektro gospodarstvo v Sloveniji. Ravno elektro gospodarstvo bi moralo biti tesno povezano. Na ta način bi lahko varčno gospodarilo in nudilo potrošnikom ceneno elektro-energijo. V Sloveniji smo zagrešili, ker smo razbili slovensko mrežo na tri dele. Slabosti takšne razdrobljenosti se kažejo v tem, ker ima vsako od treh podjetij tudi svojo prodajo elektrike. Po besedah Ribiča je šoštanjska elektrarna predlagala, da bi ustanovili samo eno konzumno podjetje in organizirali združeno podjetje. Ustvarjeno tržno akumulacijo bi lahko takoj odvedli v banko in ustvarili potrebna sredstva za investicije v elektro gospodarstvu.

ŠTEFAN DOLEJŠI:

mladinski problemi niso samo problemi mladih

V resoluciji VIII. kongresa je jasno nakazan odnos ZK do mladine. Ugotavljamo, da je večji del prizadevanj ostalo na ravni verbalnih deklaracij, stališča in sklepi v resoluciji in v razpravah, pa se niso realizirali v praksi. Tudi gospodarska reforma, ki bj morala ravno povečati zanimanje za ta vprašanja, je to aktivnost potisnila v ozadje. To pomeni, da del članstva ni dojel stališča VIII. kongresa kot akcijski program delovanja komunistov, kar je pripeljalo do tega, da ni bilo ustrezne aktivnosti v samoupravnih organih občin in delovnih skupnostih, od katerih je neposredno in čedalje bolj odvisno reševanje številnih vprašanj, ki zadevajo mladega človeka. Novo obdobje v tovrstnih prizadevanjih predstavlja obdobje po IV. plenumu, saj mnogi elementi pričajo, da se je sistematična dejavnost na področju dela z mladimi šele začela razvijati. Eden od pokazateljev kakšen je odnos ZK do mladine, je prav gotovo število mladih v vrstah ZK. Ugotavljamo, da to število upada že nekaj let nazaj. Vzroke za tako stanje moramo iskati predvsem v ZK in manj v mladinski organizaciji. Opozoriti moramo na metodo dela komunistov, saj ugotavljamo, da ZK deluje bolj preko kolektiva, premalo pa s posamezniki; neposredne komunikacije skorajda ni. Toda ravno na individualnem delu bj moralo sloneti sodelovanje. Ker pa je vedno manj mladincev članov ZK, se izgublja vpogled v razpoloženje, poglede in hotenja mladega človeka, kar ima za posledico distanciranje med ZK in mladimi. Kako uspešna je akcija brez individualnega dela vidimo tudi iz akcije občinskega komiteja ZMS Velenje ob odprtem pismu ZK. Vse mladinske aktive smo o vsebini pisma še posebej obvestili, organizirali smo nekaj predavanj o zgodovinskem razvoju ZK in o njeni vlogi danes, na vseh konferencah in v aktivih smo načeli to vprašanje; toda odziv je bil kaj klavern. Saj smo dobili predloge le iz šestih (od 32) aktivov.

Večkrat ugotavljamo, da je mladina neaktivna na družbeno-političnem področju, pri tem mislimo na družbeno politično delovanje, pozabljamo pa, da mladinci delajo v številnih rekreativnih, športnih, kulturnih dejavnostih. Zavedamo se sicer velikega pomena za vzgojo mladega človeka ravno pri delu v taborniški organizaciji, počitniški zvezi, v športnih in drugih društvih, na kulturnih in zabavnih prireditvah, klubih OZN, marksističnih krožkih itd. Številne oblike dela so zelo uspešne in zadovoljujejo osnovne želje in potrebe mladega človeka, toda take dejavnosti prevečkrat prepuščamo nestrokovnim vodstvom in premalo uveljavljamo vzgojne, samoupravne in politične težnje. Jasno je, da tam, kjer ni ustrezne skrbi družbe in ZK za ta vprašanja, mladina sama išče in najde različne oblike organiziranja, včasih tudi negativne.

Sekretar občinskega komiteja Zveze mladine STEFAN DOLEJŠI je svojo razpravo zaključil z mislijo, da je sodelovanje med Zvezo komunistov in Zvezo mladine nujno potrebno. Program ZKJ je tudi idejna platforma mladinske organizacije.

Hotel PAKA
VELENJE
Mednarodni barski program
Strip-teas Strip-teas
Vsak dan razen ponedeljka

pri reševanju temeljnih problemov gospodarske in družbene reforme

IDEJNO POLITIČNI PROBLEMI VKLJUČEVANJA GOSPODARSTVA VELENJSKE OBČINE V PROCESE GOSPODARSKE IN DRUŽBENE REFORME

Mnoge ugotovitve, ki smo jih navedli, ko smo analizirali gospodarska gibanja v širših družbenih skupnostih, veljajo tudi za naše območje. Že srednjeročni plan izhaja iz predpostavke, da bo uveljavljanje novih pogojev gospodarjenja v prvem obdobju nujno vplivalo na počasnejšo gospodarsko rast. Vendar naj bi ta pojav bil prehodnega značaja. V tem prehodnem obdobju bi morale nastopiti kvalitetne spremembe v produkciji in potrošnji, ki bi predstavljale osnove za poznejši hitrejši razvoj.

Že v prvem letu gospodarjenja v novih ekonomskih pogojih se je pokazalo, da so bila predvidevanja točna. Dinamika gospodarske aktivnosti se je umirila. Podatki kažejo, da so v letu 1966 bili doseženi precejšnji kvalitetni premiki na področju gospodarske dejavnosti. V tem letu se je družbeni proizvod v primerjavi z letom 1965 povečal za 5 odstotkov, predvideno povečanje je bilo 11 odstotkov. Produktivnost se je povečala za 5,4 odstotka, kar predstavlja velik uspeh in odpira pozitivno tendenco v gospodarstvu. Najboljše rezultate smo zabeležili na področju izvoza, ki se je v primerjavi s prejšnjim letom povečal za 151,5 odstotkov. Realni osebni dohodki niso naraščali v skladu s produktivnostjo, saj so ob koncu primerjalnega leta komaj 1,4 odstotke v družbenih službah in 2,2 odstotka v gospodarskem sektorju presegli predreformski nivo.

Kvalitetni premiki so bili napravljeni tudi v strukturi potrošnje za investicije v osnovna in obratna sredstva. V skupnih vlaganjih so se investicije v obratna sredstva povečale za 37 odstotkov, medtem, ko so investicije v osnovna sredstva ostale na nivoju 1965. leta. Zaostreni kreditni pogoji za kreditiranje obratnih sredstev so vzpodbudili gospodarske organizacije, da so v ta namen izplačale lastna sredstva. To je vzpodbudilo gospodarske organizacije k racionalnejšemu gospodarjenju. Vendar so ti procesi šele v začetni fazi in na osnovi prvih rezultatov ni mogoče delati dolgoročnejših zaključkov.

Ob teh pozitivnih tendencah pa smo istočasno zabeležili vrsto negativnih. Zaloge so se v primerjalnem obdobju povečale po obsegu in strukturi. Tako so bile zaloge drobnega materiala v industriji večje za 61 odstotkov, zaloge gotovih izdelkov pa celo za 307 odstotkov. Na močno povečan porast zalog je v glavnem vplival zastoj premoga, proizvodi TGO in LIK Šoštanj. Visoke zaloge so vezale del razpoložljivih denarnih sredstev in hkrati vplivale na povečanje poslovnih stroškov.

Opazimo lahko, da je v prvem obdobju tudi pri nas prihajalo do določene diferenciacije. Industrija v novih pogojih gospodarjenja išče svojo poslovno orientacijo. Njen delež je v družbenem proizvodu nazadoval. V podobnih okoliščinah se je znašlo tudi gradbeništvo. Vse ostale gospodarske dejavnosti so zabeležile zadovoljive rezultate.

Struktura gospodarstva je v naši občini nekoliko specifična v primerjavi z drugimi. Gospodarski razvoj občine je v glavnem usmerjen na graditev in izkoriščanje energetske baze. Energetika prispeva k skupnemu družbenemu produktu občine 60 odstotkov, ostalih 40 odstotkov odpade na predelovalno kovinsko industrijo, lesno industrijo, kmetijstvo, trgovino, gostinstvo in turizem ter ostale terciarne dejavnosti. V osnovni panogi gospodarske usmeritve je preko 50 odstotkov vseh zaposlenih v občini. Te podatke navajam zato, da bi ilustriral kakšne posledice lahko nastopijo za lokalno in širšo gospodarstvo, če bi se ne uredilo stanje v energetiki.

Koncem leta 1966 je rudnik lignita Velenje zašel v hude ekonomske težave. Dve zaporedni mili zimi in ugodni hidrološki pogoji so povzročili znatno zmanjšanje porabe premoga v gospodinjstvih in termoelektrarnah. Poleg tega so velepotrošniki premoga izvršili rekonstrukcijo in se preusmerili na druga ekonomičnejša goriva, zlasti na nafto in mazut. V tem obdobju smo v Jugoslaviji uvozili precejšnje količine nafte, kar prvotno ni bilo predvideno. Če k naštetim faktorjem dodamo še neizdelano energetsko bilanco, dobimo popolnejšo sliko stanja, v kakršnem so se znašli naši premogovniki. Še danes komunisti in ostali občani ne morejo razumeti, in na vprašanja še nismo dobili odgovora, kako je mogoče, da ob ugodnih hidroloških prilikah, ob vsestranski substituciji zahtevamo od gospodarstva, da reducira potrošnjo električne energije. Ni razumljivo, kako je mogoče, da je vrsto slovenskih velepotrošnikov električne energije bilo reduciranih, istočasno pa je naša največja termoelektrarna obratovala samo minimalno, zaloge premoga pa so se kopičile. Ta in še vrsta drugih pojavov potrjuje trditev, da smo področje energetike hudo zanemarili. Kolikor gospodarskih činiteljev imamo, toliko konceptov o razvoju energetike obstaja, nimamo pa nobenega. Zato je to stanje potrebno čim hitreje sanirati.

Zaradi slabega plasmaja premoga je moral rudnik skrčiti svoj produkcijski plan za leto 1967 na 2,8 milijona ton, čeprav ima razvitih produkcijskih kapacitet za 3,6 milijona ton. Skupaj z RSC pa lahko producira 3,6 milijona ton premoga. Tako se je naenkrat znašel na robu rentabilnosti. Vse bolj je prisotno vprašanje, kakšne odločitve sprejeti v prihodnje, pri tem se računa trenutno stanje. Kvalitetnejši energetski viri izpodrivajo slabše. To je razumljiv in logičen proces, katerega podpiramo vsi. Nedvomno pa je še vedno racionalna poraba premoga na licu mesta s spreminjanjem v kvalitetnejše energetske vire, v to smo popolnoma prepričani. Potrditev najdemo v ekonomski računici in v modernih ekonomijah sveta.

V drugi polovici 1966 leta sta se znašli v težkih ekonomskih razmerah tudi tovarna usnja Šoštanj in Galanterija v Šoštanju. Ko smo na občinskem komiteju proučevali ekonomska gibanja v občini, smo v posebnem odprtem pismu opozorili organizacije ZK v teh dveh podjetjih, da proučijo razmere in zavzamejo stališča za saniranje stanja. V letu 1967 se je situacija izboljšala.

V predelovalni industriji se je dobro prilagodila reformnim razmeram TGO Gorenje. Obseg produkcije je kljub zaostrenim tržnim zahtevam povečala vrednostno za 62 odstotkov. Uspešno je razvijala poslovno tehnično sodelovanje in kooperantske odnose doma in v tujini. Z asortimentom, kvaliteto in cenami je prodirala na zunanje tržišče. Izvoz v primerjavi s 1965 letom se je povečal za preko 2,5 krat. Orientacija na izvoz je v tem podjetju povzročila tudi hitrejšo gospodarsko rast in boljši ekonomski efekt.

Prav tako je lesna industrija, zlasti LIK Šoštanj, z 20 odstotki povečanim izvozom prispeval k relativno zadovoljivim poslovnim rezultatom v občini.

Ostrejši pogoji gospodarjenja v letu 1967 so našli gospodarske organizacije precej nepripravljene. Dopolnitve gospodarskega sistema na kreditno-monetarnem področju, zunanje trgovinskem in deviznem ter revalorizacija osnovnih sredstev, so sprožili nove kvalitetne premike v našem gospodarstvu. Gospodarske organizacije na te ukrepe niso bile dovolj pripravljene. To se kaže tudi v polletnih gospodarskih rezultatih. Če smo ob zaključku leta 1966 lahko bili zadovoljni s poslovnimi rezultati, tega za stanje v prvih šestih mesecih letošnjega leta ne moremo trditi. Pokazalo se je, da predvidevanja o gospodarskih aktivnostih v občini, v srednjeročnem planu niso dovolj realna. Zato bo potrebno na osnovi novih pokazateljev srednjeročni plan vskladiti z realnimi možnostmi.

Celotni dohodek je ostal na nivoju prejšnjega leta, neto produkt je zaradi večjih stroškov za porabljeni material padel za 9 odstotkov. Dohodek za razdelitev je manjši za 12 odstotkov. Zmanjšali so se tudi skladi gospodarskih organizacij za 33 odstotkov. Osebni dohodek pa je ostal na nivoju primerjalnega obdobja.

Letošnji polletni amortizacijski znesek je kljub revalorizaciji osnovnih sredstev porasel nasproti obračunski amortizaciji v lanskem prvem polletju manj, kakor se je pričakovalo. Delovne organizacije so uporabile minimalno možno predpisano stopnjo obračunavanja. Pri tem se opaža, da delovne organizacije ne vodijo dovolj računa o stanju svojih osnovnih sredstev in programih svojega nadaljnjega razvoja.

Podatki kažejo, da so v gospodarstvu občine porabljena sredstva naraščala hitreje kakor dohodek. Globalno vzeto so porabljena sredstva narasla za 5 odstotkov, dohodek pa je ostal neizpremenjen. Od 3 gospodarskih organizacij jih je 19 poslovalo neekonomično, dve delovni organizaciji sta v šestih mesecih poslovali na robu ekonomičnosti, 12 pa jih je poslovalo v tem času ekonomično.

Izvoz industrijske proizvodnje je v primerjavi z lansko dinamiko očitno nazadoval, saj je v primerjalnem obdobju manjši za celih 44,4 odstotkov, letni plan izvoza pa je bil realiziran samo z 11,7 odstotkov namesto s 50 odstotki.

Ti podatki so znani. Zaradi nezavidnega položaja, v katerem so se znašle naše delovne organizacije, je občinski komite skupaj z drugimi družbeno političnimi organizacijami opozoril organizacije ZK in komuniste v gospodarskih organizacijah in občinski skupščini na resnost stanja. Podatki o gibanju gospodarstva za prvih šest mesecev so bili poslani vsem samoupravnim organom, družbeno političnim organizacijam in vodstvom delovnih organizacij z namenom, da se kolektivi politično razgibajo in sanirajo sedanje stanje. Res je, da je večina podjetij širom Jugoslavije v podobnem položaju, vendar kljub temu ne moremo to stanje v celoti okarakterizirati za objektivno. Morda ga lahko na osnovi tega, ker je nastalo izven volje proizvajalcev, do tega so pripeljale objektivne ekonomske zakonitosti in nov način gospodarjenja, za katerega smo se ob vstopu v reformo vsi zavestno odločili. Ravno zaradi tega lahko še z večjo smelostjo opozorimo delovne organizacije, da so relativno malo storile pri spreminjanju oblik in načina dela, da se pri praktičnem reševanju kaže pomanjkanje nove zavesti in miselnosti, ki mora nujno spremljati uvajanje sodobnejšega načina produkcije. Naše delovne organizacije imajo vse možnosti za enakopravno sodelovanje z vsemi deli gospodarstva pri realizaciji dolgoročnejših ciljev reforme. Poleg stabilizacije in ureditve paritete naše valute je cilj reforme predvsem dvigniti produkcijo in storitve na nivo, ki bo omogočil gospodarskim organizacijam enakopravno menjavo na mednarodnem trgu. Za takšno poslovno orientacijo pa je nujno, da se dvigne produktivnost dela, izboljša kvalifikacijska struktura zaposlenih, izvede racionalnejša delitev dela, razvijajo intenzivnejši kooperacijski odnosi tu na območju občine, združevanje in koncentracija sredstev preko ustreznih gospodarskih mehanizmov, poslovno tehnično sodelovanje, itd; skratka vsi tisti ukrepi, ki bi lahko dali gospodarskemu življenju v občini večjo dinamiko.

Gotovo je bilo na vseh omenjenih področjih v zadnjem času nekaj storjenega, seveda nekje več, drugod manj. Gibanje gospodarstva v prvih šestih mesecih letošnjega leta pa nas opozarja, da bomo morali storiti neprimerno več, če bomo hoteli premagati dolgoletno dediščino ekstenzivnega gospodarjenja in se z našim gospodarstvom vključiti v sodobne ekonomske procese.

KAM USMERITI GOSPODARSTVO V OBČINI

Čeprav se komunisti v občini zavedamo hudih težav, v katere je zašlo naše gospodarstvo, smo prepričani, da lahko ob vsestranskem sodelovanju vseh progresivnih sil v občini tudi iz tega stanja najdemo zadovoljiv izhod.

Predvsem moramo izdelati jasen program prihodnje proizvodne orientacije. Sicer smo takšen koncept že imeli, pa kljub temu smatramo, da niso izkoriščene še vse možnosti. Perspektivni gospodarski koncept bi moral izhajati iz nadaljnjega razvijanja tistih dejavnosti, ki so v novih pogojih pokazale dobre ekonomske rezultate. Orientirati se moramo na tista gospodarska območja, kjer še nismo izčrpali vseh možnosti za razvijanje novih gospodarskih aktivnosti. Ob tem pa iskati vedno nove tehnološke prijeme, kar bo omogočalo polno aktivizacijo obstoječih in razvoj novih gospodarskih zmogljivosti.

Računamo, da bo na območju energetike sloj ko prej moralo priti do jasnejših in realnejših konceptov. Industrija potrebuje, če se hoče vključevati v mednarodno delitev dela, cenejše energetske vire. Pri tej preorientaciji pa se vendarle ne moremo popolnoma in izključno nasloniti na cenejši uvoz, pri tem pa zanemarjati lastne energetske zmogljivosti. Reforma velja za vsa gospodarska in družbena področja, torej tudi za energetiko. Uvoz raznih energetskih virov naj bo intervencijski, na ta način bodo iz gospodarske igre izpadli tisti, ki ne bodo racionalizirali svoje produkcije. Nasloniti se na tujo energetsko osnovo pomeni postati odvisen od tokov mednarodnega dogajanja. Tuj energetski vir je lahko dolgoročno cenejši samo tedaj, kadar imamo na razpolago lastnega.

Izhajajoč iz takšne orientacije smo mnenja, da je najracionalnejša potrošnja premoga na licu mesta. V našem primeru v kvalitetnejšo električno energijo. Prepričani smo, da je takšna orientacija pravilna. Zato smo toliko bolj zaskrbljeni, zaradi zavlačevanja izgradnje elektrarne Šoštanj III. Poleg objektivnih momentov (kakor je pomanjkanje denarnih in deviznih sredstev) nastopajo tu še drugi subjektivni momenti, o katerih smo že večkrat na različnih mestih govorili. Prav je, da se za vsako posamezno poslovno odločitev pritegne čim širši krog strokovnjakov, da bi se dobilo čimveč mnenj in na tej osnovi sprejelo najracionalnejšo varianto in odločitev. Prav tako pa je nujno, da je vsake razprave enkrat konec in da se pristopi k realizaciji sprejetega. To velja tudi za vsa ostala gospodarska področja.

Z realizacijo programa izgradnje elektrarne 275 MW se bo potrošilo na licu mesta, za produkcijo električne energije, 2,5 milijona ton premoga. Ker je padajoči trend premoga v široki potrošnji bo slej ko prej vprašljiv plasman preko milijon ton. Zato je elektrarna za rudnik samo delna rešitev, že sedaj bomo morali razmišljati, kako uporabiti premog, ki se za produkcijo električne energije ne bo potrošil. Nedvomno ga bo potrebno oplemenititi.

Predelovalna industrija, s srednjim podjetjem te vrste tovarno gospodinjske opreme Gorenje, ima velike možnosti za razvoj. Seveda bo predhodno potrebno napraviti nekatere kvalitetne premike v smeri povečanja produktivnosti dela, izboljšanjem organizacije dela, uvajanjem sodobnejših tehnoloških postopkov, s spreminjanjem strukture zaposlenih, zlasti uvedbo večje strokovnosti, usmeritvijo na večjo tržiščnost, porabo novih materialov, ki b lahko pocenili produkte, smelejše razvijanje kooperantskih odnosov itd. Za dosego teh zahtev obstajajo v sleherni delovni organizaciji realne možnosti. V nekaterih so se ti procesi v zadnjem času pričeli uspešno razvijati. Tu sta predvsem dve delovni organizaciji, ki sta bili še do nedavna v zelo kritičnih ekonomskih razmerah, to sta tovarna usnja Šoštanj in Galanterija Šoštanj. Posebno zadnja se je, kljub hudi konkurenci na tržišču, dobro prilagodila sodobnejšim tržnim pogojem. Tudi ostale delovne organizacije dokaj uspešno iščejo svojo proizvodno orientacijo, posebno RSC, Chrom metal, LIK, čeprav smo prepričani, da še niso izčrpali vseh možnosti.

Posebno pomembno za prihodnje obdobje bo intenzivno razvijanje kooperacijskih in tehnično poslovnih odnosov. Zato bodo morale delovne organizacije v prihodnje imeti več posluha. Komunisti pa smo dolžni, da stojimo na čelu teh procesov. To od nas zahtevajo cilji, ki smo jih postavili pri prehodu na nov način gospodarjenja.

Čeprav kmetijstvo v naši občini nima pomembnega deleža v družbenem proizvodu, podatki vendarle kažejo, da nismo izkoristili optimalnih možnosti za pospešeni razvoj je panoge. Gospodarska reforma je postavila kmetijstvo v enakopravni položaj z ostalim gospodarstvom, če mu že ni dala do določene mere prioriteto. Zato bo ena pomembnejših nalog komunistov, ki delajo na področju kmetijske produkcije, da se zavzemajo za intenzivnejše izkoriščanje produkcijskih zmogljivosti. Z racionalno porazdelitvijo delovne sile in uvedbo sodobnejših prijemov v agrokulturi in s krepitvijo materialno tehnične osnove, posebno mehanizacije in kemizacije, bi se lahko produkcija znatno povečala. V naši občini so nekatera področja posebno ugodna za razvoj živinoreje. Ponekod na teh mestih primanjkuje delovne sile, le-to bi bilo potrebno z ustreznimi kooperacijskimi odnosi stimulirati, da bi se iz industrije, kjer je prenasičenost, vrnila v agrar. Pri tem bi morala zadruga voditi tako politiko, da bi bili živinorejski proizvajalci zainteresirani in stimulirani za uvajanje sodobnejših tehnoloških rešitev, na osnovi katerih bi se zniževali proizvodni stroški. Na ta način bi se lahko kmetijska zadruga vključevala s produkcijo mesa na mednarodno tržišče, prav tako pa bi se pocenilo meso na domačem trgu.

Kmetijska zadruga mora svoje naložbe vsklajevati z naložbami osebnih proizvajalcev, da bi bila krepitev materialne baze za razvoj kooperacije načrtna.

—

Trgovino moramo usposobiti, da se bo lahko vključevala v sodobne produkcijske in tržne odnose. Danes še trgovina ni usposobljena za razvijanje intenzivnega menjalnega procesa, ki bi stimuliral produkcijo. Marža danes vzpodbuja trgovino, da prodaja majhne količine blaga po visoki ceni. To pa je v nasprotju z logiko produkcije. Ker marža ni zbližala interesa trgovine in produkcije, bo potrebno poiskati druge ustreznejše rešitve, da bi se materialna interesa obeh procesov vskladila. Verjetno bi neposredna participacija trgovine pri ustvarjenem dohodku pripomogla k izboljšanju tega stanja.

Čeprav prodajne zmogljivosti v občini v glavnem zadoščajo, se še vedno kažejo problemi ob tedenskih in mesečnih koncih. Dobili smo nekaj sodobno urejenih trgovinskih lokalov, izboljšala se je tudi struktura ponudbe določenih vrst blaga. Kar vedno težimo k boljšemu, seveda tudi s tem stanjem ne moremo biti do kraja zadovoljni. Zlasti pogrešamo večjo izbiro blaga. Zagotoviti je treba takšen asortiman blaga, da bo zadovoljil najbolj zahtevne potrošnike.

Ob tem bi kazalo razmisliti o ustanovitvi svetovalnega centra s pomočjo katerega bi pomagali potrošniku oblikovati okus. S tem bi pospešili in obogatili potrošnikove nabavne odločitve, posebno pri trajnejših dobrinah. Trgovsko mrežo moramo razširiti še na tista področja in izven nje, kjer je slabo razvita. Kljub pomanjkanju finančnih sredstev ne bi smeli odstopati od izgradnje trgovskega centra, s katerim bi odprli nove možnosti za boljšo zadovoljitev potrošnika.

Kvaliteta gostinskih storitev še vedno ne ustreza zahtevam domačih in tujih gostov, zlasti pa ne potrebam sodobnega turizma. Izboljšati bomo morali opremljenost gostinstva in kvalifikacijsko strukturo zaposlenih.

Z liberalizacijo prekomejnih prehodov so ustvarjene precejšnje možnosti za povečan turistični promet. Pri tem pa moramo seveda upoštevati, da je gibanje inozemskega turizma odvisno od cen, kvalitete in pestrosti uslug. Zato mora gostinstvo iskati rezerve predvsem v kvalitetnejših uslugah, v razvijanju ustreznih gostinskih kapacitet, v poslovnem sodelovanju s turističnimi organizacijami itd.

Tudi za razvoj produktivne in uslužnostne dejavnosti zasnovane na zasebni iniciativi, v naši občini niso izčrpane vse možnosti. Ker pa je na tem področju še precej nejasnosti, zlasti v kakšnem obsegu se naj razvije, število zaposlenosti tuje delovne sile, področje dejavnosti itd., bomo morali počakati, da se o teh vprašanjih zavzemajo konkretna in nedvoumna stališča. Eno pa je gotovo, postaviti jo bo potrebno v enakopraven položaj s socialističnim sektorjem in jo hitreje razvijati. Poleg tega pa moramo pri razvijanju privatnega sektorja upoštevati nekatera temeljna izhodišča, ki smo jih opredelili v uvodnem delu.

SAMOUPRAVLJANJE NI SAMO DEMOKRACIJA TEMVEČ JE TUDI ODGOVORNOST IN RED

Politični sekretar Kristian Hrastel pa je govoril tudi o razvoju samoupravnih odnosov.

Komunisti smo v naši občini vedno imeli izostren posluh za deformacije v samoupravljanju. Sproti smo opozarjali tiste delovne organizacije, kjer so se pojavila nesoglasja.

Nato je politični sekretar povedal nekaj primerov, ko posamezniki to demokratično prvino naše družbe tolmačijo po svoje.

Samoupravljanje ni samo demokratična pravica posameznika, ampak je tudi odgovornost in red. Zato je v javnem življenju in v samoupravnih odnosih treba utrjevati dogovore, družbeno disciplino, red in spoštovati zakonitost. Prav tako pa moramo komunisti z vsemi sredstvi preprečevati samovoljo, anarhičnost in neodgovornost. Ravno zaradi neprestanega opozarjanja in preganjanja navedenih deformacij, lahko rečemo, da so se v naši občini ti pojavi zreducirali na minimum. To pa še ne pomeni, da jih ni. Zato jih moramo v kali zadušiti.

Naloga vseh komunistov je, da ustvarjamo med delovnimi ljudmi takšno demokratično vzdušje, da bo lahko vsakdo odkrito in kreativno obravnaval in sklepal o vseh vprašanjih, ki so v interesu, tako posamezne delovne organizacije, kakor širše družbene skupnosti.

Danes so vprašanja doseganja strateško-političnih ciljev reforme, nadaljnjega razvijanja samoupravnih odnosov in delitve po delu, tako tesno med seboj povezana, da si ne moremo zamisliti enega brez drugega. Z napori za uspešnejše gospodarjenje in razvijanje samoupravnih odnosov je neločljivo povezano vprašanje boljše strukture zaposlenih. Če je bil kdaj našemu gospodarstvu potreben dober direktor in dobra strokovna ekipa, potem je to danes. To mora biti poslovna, dinamična, odločna in kreativna ekipa. Zato je naloga komunistov, da v samoupravnem mehanizmu takšne kadre podpiramo. Nujno je, da so na čelu organizacije dela tisti, ki po svojih kvalitetah sodijo tja.

ENOTNA IN ČVRSTA IDEJNO POLITIČNA OBČ. ORG. ZK

Preobrazba sedanjih in razvijanje novih oblik organiziranja in metod delovanja zahteva, da doseže Zveza komunistov novo kvaliteto kot vodilna idejno politična in ustvarjalna sila, je povedal Hrastel. Zato iščemo s procesom reorganizacije nove načine povezovanja, ki bodo sproščali večje možnosti za posredni idejnopolitični vpliv vsakega posameznega komunista. To so temeljna izhodišča procesa reforme Zveze komunistov v sedanjih pogojih delovanja.

Za naše razmere je trenutno najprimernejša takšna organizacijska struktura, da je v desetih organizacijah ZK povezanih 1.200 članov ZK. Občinska organizacija ZK je enotna v organizacijskem in idejno političnem pogledu. Znotraj občinske organizacije pa delujejo najrazličnejše oblike, ki omogočajo, da so komunisti pravočasno seznanjeni z aktualnimi družbenimi vprašanji in, da o njih sproti zavzemajo idejno politično stališče. O teh vprašanjih je bilo v letošnjem letu mnogo govora v organizaciji ZK.

Za nas je danes glavna naloga, da se dogovorimo, kako bomo organizacijo čimprej usposobili, da bo kos postavljenim nalogam. Pestrost oblik in metod dela nam sedaj daje večji maneverski prostor za hitrejšo idejno politično akcijo.

Politični sekretar je opozoril na nekatere probleme notranje graditve Zveze komunistov v velenjski občini. Analiziral je vzroke izstopanja članov in med drugim povedal, da je v zadnjem času izstopilo iz organizacije tudi nekaj karieristov. V glavnem gre tu za karieriste dvojne vrste. Eni so takšni, ki so zaman čakali, da jim bo članstvo v Zvezi komunistov prineslo boljši družbeni položaj, drugi pa so ta položaj že dobili, sedaj pa mislijo, da jim ga tudi ZK ne more vzeti. Hrastel pa je tudi povedal, da se je proces osipanja v naši občini praktično že ustavil, odkar smo prešli na nove metode dela.

Zatem je govoril še o vključevanju mladine v Zvezo komunistov in hkrati opozoril na odprto pismo občinskega komiteja, ki ga je letos naslovil na družbeno-politične organizacije in samoupravne organe.

Svoj referat je politični sekretar Kristian Hrastel zaključil z naštevanjem kriterijev za vstop v Zvezo komunistov. Dejal je, da je praksa že prevrednotila nekatera klasična pojmovanja o tem, kdo je lahko komunist. Nova idejnopolitična vloga je izoblikovala ali pa postavila v ospredje drugačne kriterije, ki se izražajo v družbenopolitični aktivnosti posameznika, njegovih pogledih in stališčih do temeljnih družbenih vprašanj, moralno političnih kvalifikacijah in ne navsezadnje v ugledu, ki ga uživa. Zato morajo organizacije ZK čimprej preiti iz zaprtosti in togosti s katero zapirajo vrata mnogim ljudem za vstop v Zvezo komunistov.

Sindikalni občni zbor

(Nadaljevanje s 1. strani)

Drago Tratnik je menil, da manjka enotnih meril pri ocenjevanju dela zdravstvenih delavcev. Zdaj imamo toliko meril kolikor je zdravstvenih domov. Navedel je tudi, da bi delitev strokovnega dela v posameznih bolnišnicah zmanjšala stroške in ugodno vplivala na zdravljenje. Sedaj pa hočejo imeti skoro v vseh bolnišnicah kompletno delo in kupujejo drag inštrumentarij, ki ni povsem izkoriščen.

Letos je bilo iz velenjske občine kar 157 oseb več hospitaliziranih, je povedal *dr. Anton Crepinšek*. Nastala je 90 milijonska razlika v ceni oskrbnega dne, zato je razumljivo, da je bilo porabljeno tudi več denarja.

Milan Omladič, strokovni sodelavec komunalnega zavoda za zaposlovanje, je obširno poročal o problemih zaposlovanja in povedal, da je sedaj pri njihovem zavodu prijavljenih 618 nezaposlenih.

Vsi tisti, ki danes opravljajo popoldansko obrt so bistveno spremenili odnos do svojih delovnih kolektivov, je povedal direktor LIK *Martin Primožič*. Po njegovem mnenju bi morali občinski upravni organi bolj načrtno dovoljevati popoldansko obrt.

Ko je *Elfrida Ambrožičeva*, sekretarka občinskega odbora Zveze prijateljev mladine, govorila o otroškem varstvu, je opozorila, da bi morali v delovnih organizacijah takoj začeti razpravljati o osnutku novega zakona o otroškem varstvu. V velenjski občini je samo 10 odstotkov predšolskih otrok zajetih v otroško varstvo.

Kot predstavnica republiškega sindikalnega sveta je na občnem zboru govorila *Dolfka Boštjančičeva* in se strinjala z oceno, ki so jo zapisali v poročilu, da se sindikalno delo odvija preveč v vodstvih sindikalnih podružnic. To pa ni pravilno. Delo sleherne sindikalne organizacije mora dobiti svoj odraz v članstvu. Ko je govorila o brezposelnosti, je povedala, da sindikati ne smejo biti brezbrižni in se enostavno strinjati z odpusti. Opozorila je na probleme v zdravstvu in povedala, da so sindikati odločno zahtevali enotno in učinkovito zdravstveno službo v Sloveniji.

Slovesnost ob 50-letnici oktobrske revolucije

Prejšnji teden je občinski komite Zveze mladine pripravil slovesno proslavo v spomin na dogodke pred 50 leti v Sovjetski zvezi.

Proslava je bila v veliki dvorani kulturnega doma v Velenju. Dijaki velenjske gimnazije in rudarskega šolskega centra so izvajali recital, ki ga je sestavil Jože Klančnik, režiral pa Hinko Dermol.

Z recitalom so nastopili dvakrat. Popoldne za šolsko mladino, zvečer pa za odrasle. Čeprav so poslali 150 osebnih vabil, primerno plakatirali in obvestili delovne kolektive, je bilo na večerni proslavi le okoli 40 ljudi.

Nastopajoči so pritegnili pozornost poslušalcev. Z veznimi teksti in poezijo ruskih in naših naprednih pesnikov, so prikazali predrevolucionarno obdobje, dneve velikega oktobra in njihov odjek na našo socialistično revolucijo.

Recitirali so: Anti Planinc, Matjaž Klemenčič, Andrej Kobale, Vlado Pevnik, Štefan Dolejši, Miran Vah, Janko Poles, Rastko Lah, Ida in Jana Srebotnik, Božena in Alenka Pilih, Alenka Čas, Maja Natek, Janka Bernot, Maja Kirar in Vlasta Štajner.

Prav bi bilo, da mlade in nadarjene recitatorje, ki se med seboj mobilno vsklajujejo (to so očitno pokazali na zadnjem javnem nastopu), ne bi pustili vnemar, temveč bi jih združili in vzgajali v ustreznem krožku.

IZ RAZPRAVE NA OBČINSKI KONFERENCI ZK

Ing. Ludvik Mali:

spet občutijo neizdelano energetsko bilanco

Velenjski rudnik ne more v teh jesenskih dneh sproti zadovoljevati vseh kupcev, ker je povpraševanje po lignitu močno naraslo, je povedal direktor rudnika ing. LUDVIK MALI. V prvem polletju so morali zmanjšati proizvodnjo, ker premoga niso mogli prodati. Tudi večji potrošniki so bili prepričani, da bo lignita vedno dovolj in so kupovali zmanjšane količine. Zdaj pa se neurejeno stanje že maščuje. Čeprav so v velenjskem rudniku odpravili proste sobote, ne morejo tako hitro povečati proizvodnje. Nihče pa jim ne zagotavlja, da bi večjo proizvodnjo lahko tudi kasneje zagotovo prodali.

Franjo Arlič:

šola ni edini vzgojni dejavnik

Danes hočemo vso odgovornost vzgoje, idejnosti pouka, osipanja učencev v obvezni šoli in ostalih vzgojnih problemov naprtiti na šolska ramena. Šola je pač učno-vzgojna ustanova in je zavoljo tega najbolj odgovorna za pravilno reševanje vseh teh vprašanj.

Najprej poglejmo učne načrte in osipanje učencev.

Šoli nadrejeni strokovni in oblastni prosvetni forumi v glavnem krivijo šolo, ki je praktični izvajalec predpisanega učnega gradiva, da je ona kriva, ker 60 do 65 odstotkov v prvi razred vpisanih učencev zaključi zadnji razred obveznega šolanja. In nadaljujejo: če bi šola posvetila več skrbi notranji diferenciaciji pouka in uporabila v večji meri nove učne metode, bi bil odstotek osipanja nižji za 50 do 55 odstotkov. Šola pa pravi tako-le. Današnja enotna šola združuje četrti razred nekdanje osnovne šole in štiri razrede nekdanje gimnazije. Načrt za četrti razred je skoro nespremenjen. Višji razredi pa imajo program prvih razredov gimnazije, z nekaterimi bolj ali manj posrečenimi ali ponesrečenimi korekturami. Torej je ostal v glavnem program izbirne selekcije šole. Tega zmore zadovoljivo osvojiti le 60 do 65 odstotkov učencev. To pa je po mnenju FRANJA ARLIČA, ravnatelja osnovne šole »Gustava Šiliha«, glavni vzrok tolikšnega osipanja učencev.

Na različnih krajih ugotavljamo, da je premajhen idejni vpliv naše šole. To ugotavljamo, ko opazujemo mladino v njenem obnašanju in dejanjih kadar zapušča osnovno ali srednjo šolo. Če ugotavljamo, da ta mladina nima zadostno oblikovanega odnosa do naše družbene skupnosti in da tudi ni povsem svetovno nazorsko usmerjena, potem šola sama ni nudila vsega, kar zahtevajo socialistični vzgojni smotri. Napak bi trdili, če bi dejali, da je šola v tem pogledu vse storila. Prepričani pa smo lahko, da bi bili dosežki boljši, če bi šolo v teh prizadevanjih bolj učinkovito podprli tudi številni izvenšolski vzgojni dejavniki. Še vedno velja, da je vzgojni rezultat boljši tam, kjer šolo v svojih vzgojnih prizadevanjih podpira dom, kjer si šola in dom v tem pogledu nista v razkoraku.

Zatem je Franjo Arlič opozoril, da so komunisti dolžni povsod, kjer živijo in delajo, širiti pozitivno idejno obzorje. Idejni vpliv šole bo učinkovitejši, če bo šola znotraj sebe odpravljala neštete pomanjkljivosti in če jo bodo pri njenih idejno vzgojnih prizadevanjih podprli vsi izvenšolski dejavniki z dejanji, ne le z lepimi besedami ali zgolj s kritiko.

Jože Veber:

aktivnost komunistov se mora odražati v socialistični zvezi

»Kadar razpravljamo o reorganizaciji Zveze komunistov in ugotavljamo nove oblike in metode dela, se mi zdi,« je povedal JOŽE VEBER, sekretar občinske konference SZDL, »da so vse diskusije poudarjale novo formo reorganizirane Zveze komunistov«. Premalo pa smo po njegovem mnenju govorili o novi vsebini dela Zveze komunistov, ki naj bi bila glavni smoter reorganizacije.

Jože Veber je povedal, da je v SZDL aktivnih le 8 odstotkov komunistov, čeprav bi morala biti njihova vloga v tej organizaciji, ki predstavlja najštevilnejši politični samoupravni organizem, vidna in občutna. Če se ne bodo v delo SZDL aktivno vključili tudi komunisti, potem številna aktualna vprašanja ne bo moč uresničiti.

Nove oblike dela SZDL, predvsem pa delo v sekcijah, katere se naj formirajo za različna področja družbene dejavnosti, ravno omogočajo, da se na sejah teh sekcij organizirano zajamejo vsa različna mnenja, ki se v posameznih aktualnih vprašanjih pojavljajo. Tudi nova struktura občinske organizacije t. j. občinska konferenca SZDL, omogoča za razliko od prejšnjega občinskega odbora SZDL širše in kvalitetnejše obravnavanje raznih problemov, saj že vsaka seja občinske konference, ki šteje 75 članov, pomeni politično akcijo.

Če hočemo s takšnim delom uveljavljati širši vpliv in širšo aktivnost organizacij SZDL, to ne bo mogoče brez aktivnosti komunistov v njej, ki bodo ne s silo, ampak z argumenti in prepričevanjem uspeli izboriti najprogresivnejše rešitve.

Družbenoekonomski seminar za samoupravljalce pri velenjskem rudniku

Za poglobitev dela samoupravnih organov, kakor tudi za razširitev splošnega nivoja in izobrazbe delavcev, upravljavcev podjetja, je na pobudo rudniške sindikalne organizacije, referat za izobraževanje pri kadrovsko socialni službi rudnika, organiziral petdedenski seminar.

V seminar so pritegnjeni vsi delavci-upravljavci, člani samoupravnih teles, in sicer vsi člani obratnih delavskih svetov in člani centralnega delavskega sveta ter člani ožjih samoupravnih organov, kot so odbori obračunskih enot in člani izvršnih odborov sindikata ekonomskih enot podjetja, osrednjega rudniškega odbora sindikata, člani sekretariatov osnovnih organizacij ZK ter sekretarji oddelkov in posameznih aktivov zveze komunistov. Vseh udeležencev — slušateljev seminarja je okrog 470, tako da je dejansko zajet ves samoupravni mehanizem ter družbeno-politični aktiv podjetja.

Predavatelji na seminarju so člani delovne skupnosti rudnika, in sicer iz vrst strokovnih delavcev za posamezna področja, tako da gre v tem primeru za neke vrste samoizobraževanje v okviru podjetja samega, z namenom, da se skuša delavcem, članom predstavniških samoupravnih organov podjetja, nuditi ob današnjem dinamičnem razvoju samoupravljanja čim več znanja s področja družbenih ved, zaradi boljšega dela pri upravljanju podjetja. Razgibanost in širina področij, na katere iz dneva v dan bolj zadevajo delavci-samoupravljavci, terja od njih vedno več znanja in poznavanja družbene in ekonomske problematike, kar je vse skupaj nujno potrebno za pravilno in temeljitejše upravljanje in gospodarjenje s podjetjem. Skratka, samoupravljanje v gospodarstvu je doseglo že tako razvojno stopnjo, da je nujno potrebno bolj kvalificirano delo v teh organih.

Vseh tem, katere zajema seminar za samoupravljavce, je trinajst. Nanašajo se na konkretna področja, s katerimi se upravljavci dandanes najbolj srečujejo in katerih izvor in zakonitosti morajo dobro poznati. Razvrstitev tem je tako razporejena, da zajema splošne pojme o samoupravljanju, njegovem nastanku in razvoju, nadalje samoupravni mehanizem, mesto in vloga splošnih aktov v podjetju, ekonomiko poslovanja podjetja, organizacijo dela in kadrovska vprašanja. Posebna tema pa obravnava rudnik v pogojih uresničevanja gospodarske reforme.

Seminar je v prostorih delavske univerze v Velenju v popoldanskem in večernem času.

-ČAN

Novice iz Šoštanja

Obnavljajo hiše

V Šoštanju, na Glavnem trgu, obnavlja stanovanjsko podjetje nekatere hiše. V stolpu nekdanje občinske hiše pa bodo namestili novo uro. Tako bodo Šoštanjčani imeli javno uro v središču mesta. Dobro bi bilo, če bi bila ura pri avtobusni postaji.

Mladi so bili na Uršlji gori

Mladinski odsek pri Planinskem društvu Šoštanj je organiziral izlet na Uršljo goro. Na izletu je bilo 66 mladincev, mladink in pionirjev. Vodil pa jih je predsednik društva Karl Kordež.

SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI SPREJEL DELOVNI NAČRT

Na nedavni seji sveta krajevne skupnosti Šoštanj so obravnavali načrt dela za leto 1967 in sprejeli okvirni načrt za leto 1968.

Predsednik sveta Ivan Gošnik je podal izčrpno poročilo o izvedenih sanacijskih delih in o problemu finančnih sredstev za prihodnje leto, kar so člani sveta soglasno potrdili.

Glede elektrifikacije hiš lastnikov Alojza Cvelbarja, Jožeta Remica, Alojza Acmana in Ivana Šemerla, se člani sveta niso strinjali o prvotnem predlogu po katerem naj bi potekal električni vod preko Pustega gradu. Predlagali so, da bi speljali tokovodnik po Cesti talcev, za kar je pripravljena krajevna skupnost prispevati 4.000 N-din. Za izvedbo teh del so imenovali posebno komisijo predstavnikov krajevne skupnosti, turističnega društva in lastnikov hiš.

Za ureditev zbiralne kanalizacije Nove ceste, dela Kajuhove in dela Koroške ceste, je predsednik seznanil prisotne, da so posamezni lastniki hiš pripravljeni prispevati za priključke hišne kanalizacije. Člani sveta so takšno rešitev potrdili.

Po vsestranski razpravi so sprejeli okvirni načrt sanacijskih del mesta Šoštanj za prihodnje leto, ki obsega:

- ureditev kanalizacije na Novi cesti, delu Kajuhove in Koroške ceste;
- regulacijo hudournika ob Šlandrovi cesti;
- ureditev kanalizacije na Cesti talcev in ureditev Partizanske poti;
- nadaljevanje urejanja javne razsvetljave Kajuhove, Korotanske in Koroške ceste;
- ureditev kanalizacije in asfaltiranje dela Matije Gubca ceste od križišča — odcepa Heroja Gašperja do Koroške ceste (kovačnica) in Koroške ceste od križišča pri Pleteršku do mostu Bečevnice oziroma do odcepa ceste v Ravne, za kar je še posebno zainteresirano Cestno podjetje Celje in Krajevna skupnost Ravne;
- tekoča vzdrževalna dela pa obsegajo vzdrževanje cest, poti, zelenic in nasadov, kanalizacije in čistoče mesta.

Še v letošnjem letu bodo na vseh zelenicah posadili okrasno drevje in grmičevje.

Ko bodo izdelani elaborati za predvidena dela, bo krajevna skupnost sklicala zbor občanov, na katerem se bodo odločili o predlogu navedenega programa.

M. V.

tribuna vaših mnenj

Še enkrat:

KAJ NAJ NAREDIM?

Pod tem naslovom je v Šaleškem rudarju, dne 24. avgusta 1967, objavil svojo izpoved rudar Alojz Acman doma iz Šoštanja, Šlandrova pot 7. Naj se poslužim nekaj citatov iz tega pisma, ki terjajo odgovor družbene skupnosti, čeprav na omenjeno »odprto pismo« javnosti, nihče ni reagiral, ali pa je še vedno v veljavi pregovor, ki pravi, da sita vrana lačni ne verjame.

Tovariš Acman piše v svojem pismu takole: »Tovariš urednik, ne odrečite moji želji in objavite v vašem časopisu moje pismo. Večkrat sem se že obrnil na občino, pa nisem nič dosegel. Žena je bila osebno že večkrat tam in ji stalno le obljubujejo. Že več kot štiri leta zaman prosim. V Šlandrovi ulici v Šoštanju še štiri hiše nimajo elektrike. Vsi skupaj smo vložili prošnjo. Sam delam že 15 let v jami. Ko pridem domov si moram svetiti s petrolejko. Zjutraj grem večkrat lačen na šiht. Pripravljen sem pomagati, če bi do nas napeljali elektriko.« Tako je napisal svoje pismo tovariš Acman.

Nekako v istem smislu je na občino naslavljal in pošiljal vloge tudi tovariš Cvelbar, ki že 20 let dela v šoštanjski usnjarni. Poleg svojih prošenj, na katere je dobil vedno negativen odgovor, pa je problem električne napeljave na Šlandrovi poti večkrat načel tudi na zborih volivcev. Žal vse brez uspeha, leto za letom. Na Šlandrovi poti sta še dva stanovalca. Eden je svojo hišo in posestvo popolnoma zanemaril, drugi pa je upokojeni usnjar Friškovec, ki pravi, da je že pred davnimi leti poskušal z isto akcijo, vendar ni uspel. Zato se je sedaj že udal v usodo in živi le bolj pri dnevni svetlobi.

Torej taka je usoda štirih stanovalcev na Šlandrovi poti, ki si že več let zaman prizadevajo, da bi jim družba vsaj malo pomagala, ker so tudi oni s svojimi prispevki od plač že veliko prispevali k družbenemu standardu mesta Šoštanja. Da ne bo kdo v zmoti, to niso novogradnje, pač pa deloma lesene, deloma pa kamnite koče še iz stare Jugoslavije. Stari so pač drvarili in se ubadali z gruntom. Mladi, ki so te domove prevzeli pa so se zaposlili v mestu in želijo si v svojih bornih stanovanjih vsaj elektrike.

Za Cvelbarja je luč še toliko bolj potrebna, ker ima dva doraščajoča sina. Lojze se uči za ključavničarja v tovarni usnja in obiskuje kovinarsko šolo v Velenju, starejši Milan pa obiskuje drugi letnik srednje tehnične šole. Pomislimo samo, kako bi se naši otroci, ki so navajeni radia in televizije učili pri petrolejki?

Ne bom našteval kje povsod so moledovali, poudaril pa bi le to, da so jim povsod samo obljubljali. Zakaj tak odnos do človeka? V Šoštanju smo v dveh letih menjali kar dvakrat cestno razsvetljavo — in prav je tako, da se stvari izboljšajo. Toda zakaj se nihče ne zmeni za ljudi, ki nimajo elektrike niti v hiši? Morda bo kdo dejal, naj si elektriko napeljejo sami. Prav, toda tega zaenkrat ne zmorejo, saj znaša predračun ca. milijon in pol starih dinarjev. Oba sta prosila za pomoč v obliki posojila pri svojih podjetjih. Toda oba sta dobila zavrnjeni prošnji in prav tako tudi iz občine. Kaj sedaj? Glas vpijočega v puščavi je zamrl.

Spet pa se je pojavilo novo upanje, ko je turistično društvo Šoštanj začelo urejati okolico Pustega gradu in načelo vprašanje napeljave elektrike na Pusti grad. Ker sem bil od turističnega društva zadolžen za dela na Pustem gradu, sem se tudi s stanovalci na Šlandrovi poti pogovarjal o možnosti skupne akcije. Dogovor je bil sledeč: trije interesenti postavijo lastne drogove in naredijo tudi vsa zemeljska dela. Pri trasiranju po edini možni poti sem, poleg elektro mojstra Topolška, sodeloval tudi sam. Trasiranje je plačalo turistično društvo, vezanje drogov pa je veljalo ca. 50.000 starih dinarjev, kar so plačali sami interesenti. Drogove od Ceste talcev preko Pustega gradu do hiše na Šlandrovi poti 7, pa so z udarniškim delom postavili zainteresirani stanovalci sami. Postavljanje drogov in ostala zemeljska dela bi znašala po proračunu ca. 400.000 starih dinarjev. Torej drogovi stojijo. Menili so, da jim bo luč zasvetila že za dan republike. Toda stvari so se nenadoma začele zapletati.

Turistično društvo letos nima več finančnih sredstev, zato so bili stanovalci, primorani obrniti se za moralno pomoč krajevni organizaciji SZDL, ki je za problem pokazala vse razumevanje. Kako tudi ne, saj je njen tajnik Vohar pred nedavnim dejal, da je treba v bodoče ljudem dajati bolj konkretno pomoč in odgovore. Te možnosti preko mestne organizacije SZDL Šoštanj so se zainteresirani poslužili zato, ker pri krajevni skupnosti že leta in leta niso nič dosegli in prav tako tudi ne na pristojnem mestu na občini. Krajevni odbor SZDL je vlogo prosilcev odstopil krajevni skupnosti. Tudi sam sem v razgovoru s predsednikoma krajevnega odbora SZDL in krajevne skupnosti Šoštanj prosil za razumevanje. Kazno je bilo, da bo stvar le napredovala, saj so nekateri ljudje člani vseh treh odborov: SZDL, krajevne skupnosti in turističnega društva. Poleg tega pa je letos še posebna akcija, ki se imenuje »leto akcij krajevnih skupnosti«. Vendar sestanka ni in ni bilo, čas pa je hitel. Pred dnevi sem vendarle dobil vabilo za sestanek sveta krajevne skupnosti, toda žal isti dan, le nekaj ur pred sestankom. In ker sem bil isti dan že od jutra službeno izven Šoštanja, se sestanka nisem mogel udeležiti. Sicer pa so mi tudi drugi udeleženci povedali, da so vabilo dobili le nekaj ur pred sestankom.

Po izjavi nekaterih udeležencev je nastal problem zaradi prevelike odškodnine, ki jo je zahteval lastnik gozda, kjer stojita dva drogova. Lastnik se je kasneje omehčal in sedaj ta odškodnina ni več sporna. Prosilcem pa so po krajšem posvetu na samem sestanku sveta krajevne skupnosti povedali, da le-ta ne misli financirati razsvetljave preko Pustega gradu, z utemeljitvijo, da ne bodo razsvetljevali gozda. Naj povem, da gozda ne misli razsvetljevati niti turistično društvo, pač pa bi društvo imelo interes, da grad razsvetli ob raznih prireditvah in praznikih. Če bi bila elektrika napeljana do Pustega gradu, potem za ostale ni več problem. Od gradu naprej so pripravljeni večji del stroškov nositi sami, kar bi znašalo ca. 600.000 starih dinarjev, poleg drogov, ki so jih postavili tudi za Pusti grad.

Na sestanku krajevne skupnosti je prišlo še do drugega predloga in sicer, da bi šla trasa po Cesti talcev na Lokoviško cesto. V tem slučaju bi bila krajevna skupnost pripravljena prispevati 400.000 starih dinarjev. Za to napeljavo bi morali postaviti drogove, pa tudi delo bi bilo dosti dražje, saj je ta trasa neprimerno daljša in bi terjala ca. dva do tri milijone starih dinarjev. Poleg tega pa pri tem elektrifikacija gradu sploh odpade, kar pa ni v interesu turističnega društva. Sicer sem po sestanku takoj urgiral in prosil tako tajnika, kakor tudi predsednika krajevne skupnosti, naj pogledata in sama na terenu presodita situacijo. Menim, da bi bilo popolnoma zgrešeno drogove, ki že stojijo, spet podirati in prestavljati na novo daljšo traso, ki bi od prizadetih terjala mnogo, mnogo več sredstev.

VIKTOR KOJC,
Šoštanj

VAŠA PISMA

PRVI OKLIC

I

Sestavljen je osnutek nove zemljiške knjige za k. o. Velenje, v območju občinskega sodišča Šoštanj in se določi

20. november 1967

kot dan, od katerega dalje je treba postopati s tem osnutkom kot z zemljiško knjigo. Stara zemljiška knjiga za omenjeno katastrsko občino se s tem dnem sklene in vzame iz rabe, kolikor stopi nova zemljiška knjiga na njeno mesto.

Od navedenega dne dalje je samo z vpisom v novo napravljeno zemljiško knjigo mogoče doseči učinek zemljiškoknjižnega vpisa glede zemljišč, vpisanih v novo napravljeni zemljiški knjigi.

II

Obenem se z dnem 20. novembra 1967 uvede postopek za popravljanje novo napravljene zemljiške knjige. Zato se pozivajo, naj priglasijo svoje zahteve najkasneje

do štetega 20. novembra 1968

a) vsi tisti, ki zahtevajo na podlagi pravice, pridobljene pred 20. novembrom 1967, da bi se spremenili vpisi, ki jih vsebuje novo napravljena zemljiška knjiga in ki zadevajo lastninska ali posestna razmerja, pa naj se izvede ta sprememba z odpisom, pripisom ali s prenosom ali s popravo označbe zemljišč ali s sestavo zemljiškoknjižnih teles ali kakorkoli drugače;

b) vsi tisti, ki so pridobili še pred 20. novembrom 1967 na zemljiščih, vpisanih v novo napravljeni zemljiški knjigi ali na njihovih delih zastavne, služnostne ali druge pravice, prikladne za knjižni vpis, pa še niso vpisane ali niso vpisane tako kakor je treba.

V priglasitvah pod b) je treba natančno navesti pravice in vrstni red, ki se zanje zahteva, kakor tudi zemljiškoknjižne vložke, v katerih naj se izvrši vpis. Navesti je treba tudi, na kaj se opirajo priglašene pravice in na kaj zahtevani vrstni red. Listine, ki obstajajo o tem, se predlože s priglasitvijo vred, ali pa je treba navesti, kje se hranijo.

Priglasitvene dolžnosti v ničemer ne spreminja to, da je pravica, ki jo je treba priglasiti, morebiti razvidna iz zemljiške knjige, ki se vzame iz rabe, iz kakšne listine, ki je že pri sodišču, ali iz kakšnega sodnega sklepa itd. Kdor zamudi dani rok 20. novembra 1968, izgubi pravico uveljavljati zahtevke, ki se morajo priglasiti, proti tretjim osebam, ki si pridobijo knjižne pravice v dobri veri na podlagi vpisov v novo napravljeni zemljiški knjigi, kolikor ti vpisi niso izpodbijani.

III

Zoper vpise obremenilnih pravic (zastavnih, služnostnih in podobnih), ki bodo v novo napravljeni zemljiški knjigi obstajali na dan 20. novembra 1967, naj vsi tisti, ki mislijo, da so s kakšnim tem vpisom ali z njegovim vrstnim redom oškodovani v svojih pravicah,

vložijo ugovor do vštetega 20. novembra 1968,

ker dobijo sicer ti vpisi učinek zemljiškoknjižnih vpisov.

IV

Novo napravljena zemljiška knjiga je vsakomur na razpolago za vpogled med rednimi uradnimi urami pri občinskem sodišču v Šoštanju. Pri tem sodišču se tudi vlagajo morebitne priglasitve in ugovori po tem oklicu, in sicer pismeno ali ustno na zapisnik.

Proti zamudi rokov za priglasitve in ugovore ni dopustna vrnitev v prejšnje stanje in se ti roki ne smejo podaljšati za posamezne stranke.

Republiški sekretariat za
pravosodje in občo upravo SRS
Ljubljana, dne 30. oktobra 1967

REPUBLIŠKI SEKRETAR
dr. Viktor Damjan

Šoferji — mopedisti

Fotografije, ki so predpisane za nova vozniška dovoljenja vam lepo in hitro izdela

FOTO PAJK — VELENJE

Fotografske usluge v črnobeli in original Agfacolor tehniki naredi hitro in solidno samo FOTO PAJK VELENJE.

Gospodarski položaj v občini

AKUMULATIVNOST SE JE RAHLO POVEČALA, ZALOGE IN TERJATVE PA ŠE DALJE NARAŠČAJO ● SKROMNO POVEČANJE AMORTIZACIJE

Po podatkih iz periodičnih obračunov za tretje trimesečje se je položaj gospodarstva velenjske občine rahlo izboljšal. To sklepamo predvsem po tem, da se je akumulativnost nekoliko povečala. V devetih mesecih je celotno gospodarstvo občine ustvarilo milijardo in 704 milijone starih dinarjev ostanka dohodka za sklade. To predstavlja 71 odstotkov v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta.

Celotni dohodek je nižji kot lani za 4 odstotke, v devetih mescih pa je znašal 40 milijard 496 milijonov starih dinarjev. Še bolj se je zmanjšal neto produkt, ki je od lanskih (v devetih mesecih) 14,2 milijardi zdrknil na 12,7 milijard starih dinarjev.

V posameznih delovnih organizacijah so v devetih mesecih ustvarili naslednja sredstva za sklade in povprečne osebne dohodke (tabela v prvih dveh kolonah):

	Sredstva za sklade v milijonih S-din	indeks	povprečni osebni dohodki	indeks
Elektrarna	389	69	151.000	111
Rudnik	385	108	98.900	93
Gorenje	395	49	77.800	108
Galanterija	48	1660	74.900	151
LIK Šoštanj	22	43	77.700	106
Tovarna usnja	79	74	82.800	122
Kmetijska zadruga	38	78	88.200	97
Veterinarska postaja	1	—	144.400	—
Projektivni biro	6	44	186.100	104
Vegrad	36	43	78.100	117
Merkur	15	120	100.500	111
Zarja	14	101	97.600	117
Bazen	57	66	79.500	105
Velma	13	82	73.200	94
Vino, Šmartno	22	167	95.800	116
Kajuhov dom	3	97	67.300	93
Paka	1	17	64.700	129
Pod gradom	5	46	74.800	98
RSC	11	—	96.900	—
Zdravstveni dom	—	—	141.600	103
Bolnica v Topolšici	36	67	90.300	114
Chrom metal	47	77	72.700	103
Stix	6	143	60.600	110
Gumirnica	14	57	85.200	85
Oljka	3	60	60.300	114
Kleparstvo-vodovod	3	184	80.200	105
Stanovanjsko podj.	3	62	73.200	112
Stan. enota rudnika	8	—	67.400	—
Kom. obrtni center	74	102	84.800	111

Indeksi v drugi koloni nam povedo, koliko so skladi večji ali manjši v primerjavi z devetimi meseci lanskega leta. Tisti, ki so za sklade ustvarili več kot lani, imajo indeks nad sto.

Ob osebnih dohodkih smo ob koncu dodali še indekse zaradi tega, da bi si bralci lahko predstavljali, kje so šli z osebnimi dohodki navzgor in kje navzdol. Zanimiva je tudi primerjava indeksov za sklade in osebne dohodke.

Žal ni bilo mogoče v tabelo uvrstiti še amortizacijo, ki tudi predstavlja sredstva podjetja. Gospodarstvo velenjske občine v celoti je v devetih mesecih izločilo za amortizacijo dve milijardi 522 milijonov starih dinarjev, kar je komaj za 6 odstotkov več kot lani v istem obdobju. Nasprotno pa je npr. v Celju amortizacija za preko 60 odstotkov višja kot lani.

Zaloge so se še nadalje močno povečale. Vrednost nedovršene proizvodnje je znašala ob koncu septembra tri milijarde 211 milijonov, kar je 150 odstotkov več kot lani. Zaloge gotovih izdelkov pa so narastle za 70 odstotkov in znašajo 3 milijarde 104 milijone.

Naraščajo tudi terjatve in dolgovi. Neplačani računi (terjatve) so narastle na preko 11 milijard dinarjev (za 60 odstotkov), medtem ko je velenjsko gospodarstvo dolžno za 6,7 milijard starih dinarjev. V primerjavi z lani so se dolgovi podvojili.

J. V.

Matere – žene dekleta!

Na vaših ramah slone trije vogali družine. Čeprav ste navadno zaposlene po 8 ur dnevno, da s tem pomagate ramo ob rami s svojim možem pripraviti čim lepše in udobnejše življenje svoji družinici — vas kljub temu še čaka vse gospodinjsko delo, tako da za vas res ne preostane prav nobena prosta ura. Ali je prav, da ste se v nenehnem delu odpovedale skoro vsemu — knjigi, družbi, zabavi — da, celo skrbi za sebe samo?

Napravimo konec temu in skušajmo zajeti vse to v eni sami uri na teden, ki naj bo čisto in samo vaša!

Kako?

Vsak torek zvečer ob 20. uri imamo me — matere, žene in dekleta — brez ozira na leta, telesno težo in oblike eno uro telovadbe v telovadnici, ki jo je v ta namen brezplačno odstopil rudarski šolski center. Nič zahtevnega: tu se sprostimo — v toaleti, kakršno vsaka zmore — predpisa ni. V razpoloženju in prijetni družbi poskrbimo za svoje telo, po individualnem prizadevanju uveljavljamo oblike linije — zaobljenost v vitkost, mršavost v prijetnost. Medsebojno spoznavanje bo razširilo krog prijateljstva in če dobre volje in smeha ne prinesete s seboj — ga boste našle v telovadnici v obilni meri.

Matere, žene, dekleta!

Samo eno uro na teden posvetite sebi, svojemu telesu in svojemu razpoloženju. Prijetneje se boste počutile ve osebno in še z večjim elanom boste opravljale svoje delo.

Poizkusite — ne stane vas prav nič — samo nekoliko dobre volje. Pustite v nemar vse predsodke in pridite v našo družbo v torek zvečer ob 20. Našle nas boste zajetne in tršate — vendar vse razpoložene in tovariške. Če vam ne bo ugajalo, boste lahko prenehale. Če vam bo pa naša družba prijetna — pripeljite še svoje prijateljice in znanke.

Žrtvujte samo eno uro tedensko zase!

Pridite med nas — vesele vas bomo!

Najsrečnejši človek je upokojenec

VIHAR ALOJZ, STAR 75 LET, DOMA V LIPJU, ŠT. 8, PRI ŠENTJANŽU, JE POSTAL LASTNIK AVTOMOBILA!

15. novembra je bilo v Slovenjem Gradcu nagradno žrebanje vlagateljev, ki so svoje vloge vezali in onih, ki vlagajo namensko za stanovanjsko izgradnjo.

Kuponov je bilo nad 29 tisoč in med njimi je bila presrečna številka 2420, njen lastnik pa je rudarski upokojenec Alojz Vihar iz Lipja. Srečala sva se v ekspoziturí banke Velenje.

Kratki življenjepisni podatki: Pred 75 leti se je rodil. 49 let je rudaril v velenjski jami. Kot vojak je kljub petim ranam srečno preživel balkansko in prvo svetovno vojno.

V zakonu se mu je rodilo osmero otrok. Danes je čil in zdrav in njegov obraz je nasmejan ob nenavadni novici. Postal je lastnik avtomobila »škoda«.

Ko sem ga vprašal, kaj bo s štirinožnim prijateljem, je odgovoril, da ga ne bo prodal. »Mojih osem otrok je,« mi pravi, »naj ga oni uporabljajo. Pri tistem otroku, kateremu ga bom namenil, si izgovorim pravico, da me zapelje kamorkoli. Vsem drugim otrokom pa naj lastnik nekaj izplača, da bodo imeli vsi nekaj od tega srečnega dobitka.«

Njegove sive oči so se še vedno smejale in ponavljale: »Ne bi bil danes toliko srečen, če bi ne imel otrok!«

Pa še obrobna pripomba. Možakar je trezen in vedno kupi kako srečko. Pravi, da ga sreča ni nikoli popolnoma pozabila. Vse grenkobe rudarjenja in drugih dogodkov so tonile v pozabo. Danes je presrečen.

Že leto dni bere domači časnik Saleški rudar, in preden se posloviva, de: »Pa ne pozabite izročiti vsem bralcem krajevnega časnika prav lep pozdrav ob tako srečnem dogodku.« Obljuba dela dolg! Želel sem mu, da bi še mnogo srečnih let preživel v družini in da bi srečni žreb, ki je zanj najsrečnejši dogodek v življenju — tako zatrjuje tudi sam — bil nepozabljen in ne zadnji.

-V-

BOLEZNI IN ZDRAVLJENJE

NADUHA

Naduha ali astma je preobčutljivostna bolezen. Naše telo namreč lahko sčasoma postane preobčutljivo za nekatere snovi, ki jih vsebuje hrana, na zdravila in na vse mogoče druge povzročitelje. Te preobčutljivostne snovi so kemične beljakovine, včasih pa tudi enostavnejše kemične snovi. Ker povzročajo preobčutljivostno reakcijo, ali kakor še tudi rečemo, alergijsko reakcijo, jim pravimo alergeni. Takšen alergen povzroča v telesu tvorbo protisnovi posebne vrste, in če sedaj po približno 2 do 3 tednih dobimo v telo ponovno isti alergen, se sproži preobčutljivostna reakcija. Takšna preobčutljivostna reakcija je npr. koprivka, ekcem, nahod, pa tudi naduha.

Najpogostejše snovi, ki vsebujejo alergene in lahko sprožijo preobčutljivostno reakcijo, torej tudi naduho, so: sobni prah, perje, plesni, dlaka raznih živali, bakterije, svinina, ribe, paradižnik, jagode, marelice, čokolada, jajca, mleko, penicilin, sulfamidi, jod, razni serumi itd. Pravzaprav so to le nekatere take snovi, ker praktično lahko vsaka stvar sproži alergijsko reakcijo.

Naduha je za bolnika in zdravnika težka bolezen. Pojavljajo se tudi napadi težkega dihanja, bolnik se duši, lovi zrak, zahteva odprto okno, da dobi več svežega zraka, obupuje. Večkrat se pridruži napadu naduhe še vročina, ki je včasih prav visoka.

Če imamo doma bolnika, ki ima napade naduhe in ki določenih stvari ne prenaša, potem vemo, kako naj ravnamo. Tisto snov pač izločimo iz hrane, iz stanovanja ali pa mu je ne dovolimo uporabljati. Zdravil, ki mu povzroče napade, ne sme jemati. V takem primeru moramo tudi opozoriti zdravnika, ki bolnika morda ne pozna, da to ali ono zdravilo povzroča pri njem napade astme. Napisal mu bo recept, ki tega zdravila ne vsebuje.

Zoper naduho imamo dovolj dobrih zdravil, ki hitro pomagajo. Ker pa ta zdravila ne preprečijo napadov v bodoče, je treba bolnika preizkusiti v daljšem razdobju na vse snovi, ki bi mu lahko škodovale, potem pa ga zdraviti z injekcijami, ki postopoma odpravijo preobčutljivost.

Naduha ali astma lahko nastane tudi pri srčnih bolnikih, ki jim zaradi oslabelega srca zastaja v pljučnem obtoku kri, kar povzroča napade kašlja in naduho. Take bolnike zdravimo seveda z zdravili za srce, poleg tega z zdravili za naduho in še izločimo iz hrane snovi, ki povzročajo naduho, oziroma mu ne dovolimo stika s snovmi, ki bi mu lahko sprožile preobčutljivostno reakcijo. Srčni bolnik z naduho potrebuje tudi dovolj svežega zraka in v postelji visoko zglavje, da lažje diha. Razumljivo je, da mu je vsak napor prepovedan.

Novembrske poti l. 1943

V snegu je bil zakopan pragozd, ko smo stopali skozi fantastične podobe zimske pravljice nizdol prek cest, sveže razvoženih od nemških tankov. Ofenziva še ni bila popolnoma končana. Skozi pozno jesensko Belo Krajino nas je vodila pot.

V jutranji rosi in hladu smo v dolgi koloni v gosjem redu na pol oboroženi in le slabo oblečeni koračili skozi krasne, s kopreno poezije prepredene steljnike, v vasico na pobočju nad bližnjo Kolpo.

Pod gostoljubno streho smo počakali večera, ki nam je v okrilju mesečine dovoljeval prehod ob polnočni uri čez sanjsko lahko zamegljeno Kolpo na hrvaško stran, kjer so gospodovali ustaši.

Kot dolg niz biserov se je bleščal šumeči in od mesečine svetlo se kadeči jez in spremljal naše drsenje v čolnu čez zgodovinsko reko.

V mesečevi bledi luči smo hiteli tiho v dolgi vrsti po stezah, prek potov in polj, dolinic in gričkov ter v čudežni mesečini kopajočih se steljnikov.

Tiho smo šli skozi neštete dremajoče vasice, ki so kazale znamenja borb, izdajstva in dajale vtis pritajenega prežanja. Pot nas je vodila v temni gorski greben. Pod nami je ždela pokrajina v predjutranjem snu, široka obdelana pokrajina z vasmi in belimi cestami.

Luna je zahajala, na vzhodu je zabledela dnevna luč. Zvezde so ugašale. Obzorje je porumenelo, vzšlo je žareče sonce, ko nas je gozd skril pred sovražnikovimi pogledi.

Zasnežen gozd nas je zazibal v prvi, zaradi bližnjih strelov minometov, nemirni sen v izdajalsko svetlobo dneva. Nad nami je strmel bajno ožarjen Klek kot fantom. V dalji pred nami so se kopali v čudni žolti luči v dolinah zameglene Kordunske gore in grebeni.

V deževni noči smo hodili komaj sluteč prednika skozi goščavo, blato in sneg dalje, dalje preko sovražnih cest v globoki kanjon, preko reke in spet navkreber skozi tiho vas v večni negotovosti pred nenadnimi srečanji z ustaši ali Nemci.

Kolona se je vila dalje po skalnati ravnini, samotni in neskončni, kot bi bila na pošastnem mesecu.

In zopet po cesti in košenicah, prelepo prepreženih z bajnimi pajčolani mesečine, preko lepo valovitih gričkov, z redkim, slikovitim hrastičjem, preko žametnih dolinic, kjer smo se v kratkih počitkih zazibavali v prelepe sanje, kot da nismo sredi najtiše resnice in vojne. Bil je kraj, kjer sem si zaželel, da bi ostal kar tam, tako opojno lepo in sanjsko je ta krajina vplivala na nas sredi lahno meglene noči v polnem mesecu, ki je zvedavo in dobrohotno zrl na nas iz zenita.

Šli smo zopet dalje skozi džungli podobno, nizko goščavo, preko lahnih vzpetin z razdejanimi velikimi kmetijami in mrtvimi ognjiščí. Luna je otipavala še sveže sledove neštetih sovražnih tankov, ki so tod sejali smrt in uničenje. Le redko kje je še stala cela hiša ali celo ljudje v njej.

Naš slovenski akademski slikar Božidar Jakac je novembra 1943. leta narisal znano portretno risbo maršala Tita (na fotografiji: Jakac portretira Tita).

Široka pokrajina se je kopala v mesečini in nočni mraz se je zajedal v naša preutrujena telesa. Strah pred nevarnostjo nam ni dal počitka, hiteli smo dalje.

Skozi gozd smo se naposled spustili po ostri serpentini podobnem obrežju njzdol k šumeči reki. Tu se je zgostila kolona v gost klopčič, ki je tiho čakal na počasen prevoz čez reko Mrežnico. Mogočen slap ali jez ob razrušenem mlinu je delal silen vtis in se skladal z občutkom, da smo na meji sovražnega in svobodnega ozemlja.

Splav nas je tiho prepeljaval in mesec se je že dotaknil robu gozda in spuščal kot fantastični žarometi svoje sanjave pramene skozi košato vejevje v temnem kanjonu na razpenjeno vodno gladino. Ko smo stopili po strmi kameniti stezi na vrh, se je na vzhodu lahno danilo; tja nas je peljala pot. Danica se je kot velikanski dragulj bleščala nad temno skupino počivajočih partizanov. Tako smo v mrzlih, mesečnih, temnih, pošastnih nočeh noč za nočjo hodili preko sovražnega in osvobojenega ozemlja.

Po enajstdnevnem maršu v mrzlih, temnih in mesečnih nočeh preko sovražnega ozemlja, smo 21. novembra prispeli slovenski avnojski delegati v osvobojeno starodavno slikovito bosansko mesto Livno. Tu smo počivali, se zdravili od prehlada in čakali na nadaljnji poziv. Na cesti smo zvedeli od otrok, kam pravzaprav pelje ta naša skrivnostna pot.

»To su vječnici idu u Jajce k Titu.« Dne 27. novembra sem bil obveščen, da naj bom pripravljen, da pojdem drugi dan pred ostalo našo delegacijo naprej v Jajce.

Že zjutraj bi morala odleteti delegacija v Kairo, pa sem čakal in čakal, ko pride ob poltreh popoldne avto iz Glamoča in vidim, da so pripeljali neke ranjence. Z njimi je bil nekdo od naših fantov. Zvedel sem za veliko nesrečo pri vkrcavanju, ko je bil bombardiran avion in poleg drugih ubit tudi mladi Lola Ribar. Čuden dan čakanja. Snežilo je pri polnem soncu in pričaran je bil fantastičen naraven prizor.

Misleč, da zaradi nesreče ne bo nič z mojo potjo, sem zvečer legel spat, toda že me pride nekdo klicat. Naglo sem bil v avtu z dvema višjima angleškima častnikoma in podpolkovnikom Velebitom, ki mi je med vožnjo pripovedoval o težki nesreči in o svoji čudežni rešitvi iz bombardiranega aviona.

Mrzel veter je nosil sneg kar vodoravno skozi svetlobo žarometov in le kmalu smo izgubili iz oči pred nami vozeči kamion oboroženega partizanskega spremstva. Ko smo bili na planini, smo imeli kar tri zaporedne okvare na gumah in le velika sreča je bila za nas pri vsem neprijetnem snežni vihar, ki ni dal zapuščati toplih skrivališč četnikom, ki so bili prav na tem terenu.

Ob štirih zjutraj smo le dospeli v starodavno Jajce. Po raznem iskanju sva se znašla s tovarišem Velebitom končno v veliki pošastno prazni dvorani, ki je imela na sredi dve železni postelji. Legel sem in kot ubit utrujen zaspal. Čez slabo uro pa me zbudi tovariš Velebit: »Hajdemo u fabriku«.

Nisem vedel, kaj je s to fabriko. Brodila sva kake pol ure vsa premražena in neprespana po blatu in snegu ven iz mesta ob reki Vrbasu do neke tovarne, ki je obratovala.

Težko sem nosil svojo pretežko prtljago, in se končno znašel pred vhodom v ograjeno tovarno. V slabotni luči sem videl gručo ljudi in oficirjev. Le nekatere obraze sem za silo razločil in spoznal. Zagledal sem tovariša Krištofa-Kardelja in Petra-Kidriča, je odšel že takoj prvi dan v Jajce. Bližje je prišel nekdo obkrožen z oficirji, ki mu nisem razločil obraza, le zazdelo se mi je v hipu, kaj če ni to — Tito. Trenutek nato se pozdraviva s tovarišem Krištofom-Kardeljem in že me predstavi postavi v temi, ki mi seže v roko. Tako nepričakovano naglo in izmučen sem stal naenkrat pred njim, ki je simbol naše borbe, ki ga obžarja toliko junaštvo in ki ga opeva partizanska in narodna pesem. Segel sem mu v roko, ne da bi razločil njegov obraz le slutil sem ga.

Šli smo vsi nato skozi tovarniški vhod po zasneženih tračnicah in železnih ploščah mimo skladovnic materiala in strojev do manjšega poslopja, kjer so tudi naju povabili, naj vstopiva.

Ko sem se komaj preril s svojim nahrbtnikom skozi vrata, slišim: »Sad znam, zašto so Slovenci tovariši — jer tovare.« Vesel smeh je šinil v topel razsvetljen prostor in zagledal sem v nasprotnem kotu za preobloženo pisalno mizo prvič osvetljeno pojavo tovariša Tita.

Presenetil me je njegov obraz, ki je bil čisto drugačen kot ona čudna stara fotografija, ki je bila razmnožena in sem jo videl že v Ljubljani. Bil sem veselo presenečen in prevzet. Svetli, bledi, resni vendar topli, izraziti obraz, izredno bogato oblikovan. Takoj sem se spomnil na izredno podobnost s hrvatskim igralcem Rogozom, da me je to celo motilo. Tu sem ga več čas razgovorov opazoval in silno me je mikalo, da bi kar beležil te prve močne vtise. Pa se kar nisem upal, neko nenavadno globoko spoštovanje je bilo v meni. Moška odločnost, ostrina in mrkost se je menjavala s svetlim umetniško sanjskim izrazom in nasmeškom, ki je dal čutiti toplo človečnost. Vse registre izraza sem doživel v strogem, a človeškem razgovoru s podpolkovnikom Velebitom, ki je bil odgovoren za ekipo, ki jo je zadela nesreča pri Glamoču. »Zašto gubimo ovakve ljude«. Videl sem solzo v očeh Velebita.

Ko se je jelo zoriti, smo odšli vsi skupaj v bližnji bunker, izdolben v visoki rdeči skalni steni za tovarno.

Izvedel sem, da so Nemci tri dni zapovrstjo bombardirali Jajce in dokler ni bilo verjetnosti večje varnosti, me tovariš Tito ni pustil priti, čeprav je bilo namenjeno, da ga že prej rišem. Taka nenavadna obzirnost in izredna pozornost v vojnih časih gotovo ni prav nič običajna.

Prvi dan sem skiciral tovariša Tita med delom, obenem pa čakal na papir, ki mi ga je obljubil tovariš Moša Pijade. Vendar ko nisem dobil primernega, sem se zadovoljil z malimi listi, ki mi jih je dal tovariš Apih v Otočcu. Na dan samega zasedanja sem začel. Jasno, da ni bilo mnogo časa. Vmes med delom je reševal pošto in nujne posle. V pavzah se je poigraval s svojim velikim psom Tigrom in kadil iz svoje male pipice cigareto.

Vlažen, mrzel veter je vlekel skozi pobeljen bunker. »Daj, zapri zadnja vrata in pripravi električno peč«. Popravil si je jugoslovanski oficirski plašč, še bolj bled je postal v obraz, zaradi tifusne injekcije je vročično utrujeno zrl vame in mislil bogve kaj, sem pa tja sva izmenjala stavke. Trikrat sva si sedela nasproti v tem okolju sama ali pa obkrožena od delegatov in se gledala v obraz, vsak po svoje opazujoč. Med risanjem je tekel neprisiljen pogovor o vsem, kar zadeva čas in preteklost, govoril je o svoji slovenski materi, govorila sva o naših izseljencih v tujini, govorila o uniformi, o titovkah in znakih. Gledala sva v bodočnost in toplo je bilo kljub skalnemu hladu v tem bunkerju.

Hitel sem z risbo, čas je dragocen, dvojno dragocen človeku, skozi katerega gredo vse niti kompliciranega nenavadnega boja, kakršnega še ni poznala zgodovina. Pred tem silnim človekom, ki predstavlja ves naš upor in nečloveški napor, vso našo edinstveno borbo. On sam sedi pred menoj in zreva si v oči kot spovednika. Nenavadno globoko občutje me spreletava. Tu v srcu ogromne skalne mase, je srce te borbe, sem so uprte oči in ušesa borcev za svobodo, oči vsega sveta, prijaznega in sovražnega. Zavedal sem se dragocenosti trenutkov. Kakšna vrsta obrazov se je že zvrstila pred menoj v delu, a tu doživljam nekaj čisto nenavadnega, izrednega, in sicer v kakšnih razmerah in okolju. Vedno več sem odkrival v tem kompliciranem izredno lepo izklesanem obrazu in le to sem si želel, da bi imel kdaj možnost z boljšim materialom narediti novo popolnejšo podobo. Opazoval sem ga na zgodovinskem zasedanju v vseh tistih trenutkih, ki so vedno bolj odkrivali njegov izreden značaj, posebno ko je bil izvoljen za maršala. Kljub vsem naporom je bil mladeniško svetal in svež, drugi dan po zasedanju na banketu, pred odhodom delegatov.

Po nočnem zasedanju med 29. in 30. novembrom sem šel s Krištofom in Petrom v bunker, kjer sem prvo noč prespal na klopeh v bližini novega maršala.

Ogrožala nas je nova nemška ofenziva, prihajajoča zima in sneg, ki bi bil za nas usoden, če bi nas zajel še na poti v Slovenijo, v kočevske gozdove.

Prvega decembra ob desetih zvečer sem moral prezgodaj, čeprav nerad, zaključiti portretno risbo. Podpisal jo je.

Koliko je ostalo še neizrabljenega!

(Iz Naših razgledov)

SE STARANJE DA ZAVRETI

4

Tudi pri nas v Jugoslaviji je znano, da si nekaterih mojstrskih obrti, na primer zlatarske, filigranske, veziljske in podobnih ne moremo zamisliti brez mojstrov, katerih izdelki so toliko bolj kvalitetni, čim starejši so. Oni ne poznajo nikakršnega roka za pokojninsko dobo, ker jih ni mogoče nadomestiti, razen tega jim je njihovo delo postalo že prava slast.

V deželah, kjer je mnogo tujih turistov, upokojenci in drugi stari ljudje vtaknejo veliko deviz v svoj žep, za kar se morajo zahvaliti svojemu konjičku, ki jih sili, da izdelujejo originalne lesene spominčke iz školjk, tkanin, železa in podobnega. Take mojstrovine so postale že sestavni del turističnega gospodarstva, kar je treba samo podpirati in ceniti posebno v mednarodnem letu turizma.

Ta pogovor daje vrsto misli o tem, kaj je treba delati na stare dni, tedaj, ko se nič ne dela, kakor ljudje navadno govore. Ljudje v teh letih lahko postanejo turisti, če imajo za to možnost, da potujejo, da spodbujajo mlade k izletom, k planinstvu in podobnemu. Najslabše je, kadar se star človek prezgodaj zamota v »penzionistovsko plahto« in preživlja dneve s starčevsko kapico na glavi, ker se je že »sprijaznil z usodo«.

To je izkušnja tega inštituta, v katerega se tako težko pride.

Način zdravljenja prezgoduje starosti v inštitutu prof. Aslanove sloni v glavnem na njenem zdravilu »Gerovital H-3«, ki ga izdeluje romunska farmacevtska industrija. To zdravilo je že zdavnaj izven poskusnega razdobja, zato se že splošno rabi v ambulantah in na klinikah ne samo v Romuniji, marveč tudi v drugih deželah. Zdravniki različno sodijo o tem zdravilu, celo v sami Romuniji.

Glavno je, pravi dr. Aslanova, da zdravilo ni nikomur škodilo. Ali ne učinkuje zaradi alergičnosti bolnikov in podobnega ali pa bolniku pomaga.

»Gerovital H-3« ni čudežno zdravilo — poudarja — in temu podobna mnenja lahko povzroče samo zmede. Drži samo to, da nikomur ne škoduje, kdor ni alergičen na to zdravilo; v večini primerov pa se izkaže njegova učinkovitost v tem, da prerodi organizem. Vendar pa zdravljenje lahko traja celo 15 let...

To pa pomeni, da je treba biti potrpežljiv, kadar gre za ohranjevanje; zdravljenje lastnega telesa z »Gerovitalom« ne sme potekati brez zdravniškega nadzorstva.

Izkušnje tega inštituta so pokazale, da to zdravilo odlično pomaga pri zdravljenju prezgodnje starosti in da odstranjuje mnoge znake staranja. Učinkuje na arteriosklerozo, astmo in Parkinsovo bolezen; ozdravlja hujše primere revmatizma, epilepsijo, degeneracijska obolenja kože, posebno eksceme, pospešuje zaraščanje zlomljenih kosti in podobno.

Uporaba tega zdravila je združena z občutljivostjo posameznih bolnikov in zahteva dolgotrajno uporabo. Poleg tega je zdravilo sorazmerno drago; v posameznih primerih je potrebno uporabiti celo nad sto injekcij. Vendar pa jugoslovanska farmacevtska industrija izdeluje podobno zdravilo na podlagi prokaina, ki lahko učinkovito nadomešča to zdravilo, če ga seveda priporoči zdravnik.

Pred kratkim je neki newyorški časopis objavil celo pozitivno oceno dela inštituta in o učinku »Gerovitala H-3«, ki je v glavnem sestavljen na podlagi 2-odstotkov prokaina. Vendar je važno kako z njim ravnamo. Ko je leta 1956 dr. Aslanova govorila v Karlsruhe na mednarodnem zborovanju zdravnikov o svojem zdravilu, so jo vsi poslušali z nezaupanjem. Toda že 1960. so v New Yorku natisnili knjižico o načinu zdravljenja v romunskem inštitutu za geriatrijo. Dr. Aslanova je doslej obiskala ZDA, Latinsko Ameriko, ZSSR, nekatere zahnodnoafriške in druge dežele, kjer je imela predavanja o svojem inštitutu.

Kaj je to dolgo življenje

Čeprav ni v neposredni zvezi s tem pogovorom, je vseeno zanimivo zvedeti, kako živi najstarejši človek na svetu in ali njegov način življenja potrjuje znanstvene nasvete gerontologov, da bi dolgo živeli.

Za najstarejšega človeka na svetu velja sovjetski državljan iz Aserbjedžana, Širali Muslimov. Sedaj je star že čez 160 let, kar pomeni, da je prekoračil biološko mejo življenja in da je hkrati s tem potrdil znanstvene domneve o dolgosti življenja.

Širali Muslimov se je rodil trinajst let pred Levom Tolstojem. Zdaj ima polnih 160 let, »srce pa ima kot iz jekla«, so izjavili zdravniki.

Če bi družina Širali Muslima živela v eni hiši, bi ta hiša morala imeti pet nadstropij, kajti Širali ima 13 sinov, 10 hčera, 106 vnukov in pravnukov. Vsi so trdnega zdravja.

Ko so opazovali »staroletne ljudi« so ta opazovanja potrdila naša prejšnja pisanja, da je urejeno življenje in delo — temelj zdravja.

V Sovjetski zvezi živi zdaj nad 200 ljudi, ki so stari od 120 do 150 let, 21.700 ljudi je prešlo 100 let, nad 80 let starih ljudi pa je več kot 1 milijon 800 tisoč.

Zanimiv je primer dolgega življenja treh ljudi neke abhaške družine. Nekdo je videl, kako na pragu hiše joka osemdesetletnik. Na vprašanje, zakaj joka, je starec odgovoril, da ga je oče natepel. Potem je prišel oče, čil 113-letnik in povedal tujcu, da je sina natepel zato, ker je zmerjal deda, ki ima 143 let.

Glavno vlogo pri staranju ima osrednji živčni sistem, predvsem skorja velikih možgan. Zato je treba ta sistem varovati, če se nočemo postarati.

Temelj zdravja je aktivno delo. Z veseljem opravljeno delo krepi organizem. Zakaj je delo in ne počitek, pogoj za dolgo življenje? Nerazgiban način življenja je vzrok mnogih bolezni. Človeško telo ima okrog 500 mišic. Mišice morajo gibati, če se hočejo organi in tkiva prehranjevati. Fizično delo ugodno vpliva na izmeno snovi, uri in krepi mišice, živce in srce.

Ali je potreben tudi počitek? Da, vsako naporno delo neizogibno terja tudi počitek. Vendar ne lenarjenje, temveč spremembo delavnosti. To so sprehodi, branje, glasba, smučanje — skratka vse kar poseduje estetski užitek in daje telesu pogum.

Zato smo naš sestavek napisali z namenom, da bi vas opogumil in seznanil z načinom dolgega življenja.

KONEC

TEŽKA KRI

Mimi Malenšek

17

O Cirilu so si sploh ljudje le malo mislili — kvečjemu je kdaj kdo omenil, da je malce »neroden«. Tako so menili zaradi tega, ker je od časa do časa izbruhnila iz njega nekakšna divjost. Takrat je povabil fante in šel z njimi popivat, stvar pa se je zmeraj končala s tem, da so ga fantje zavlekli domov, pijanega kot čep in ga prislonili pred domača vrata napol nezavestnega in mehkega kot vreča moke. Toda to se je zgodilo kvečjemu po trikrat ali štirikrat v letu in po vsaki pijanosti se je dolgo izogibal fantovske družbe. Mogoče je bil nekoliko preveč samsvoj, mogoče ni bilo prav, da je nekam zviška in zaničljivo govoril o sobotnih plesih v Domu — toda končno je tudi to spadalo v okvir Zaletelove hiše in bolj so se čudili Ani in Mihi, ki sta se tako odločno odtrgala od doma, kot Cirilu. Nekoliko bolj nenavadno je bilo, da nikoli ni imel dekleta. Sicer je ob večerih povasoval tu in tam in na veselicah je plesal z dekleti, toda z nobeno se ni toliko zbližal, da bi se začelo o tem šušljati po vasi. Zato so ga vaščani obsodili, da je prevzeten, nemara celo domišljav, in da se mu nobena ne zdi dovolj dobra za Zaletelov grunt. A ker je tudi to spadalo k Zaletelovi hiši, ki je bila od nekdaj zelo samozavestna in bahata, so začeli bolj in bolj misliti nanj kot na nekakšno pritiklino velikega grunta, kot na del, ki ga ni mogoče ločiti od bogate stare domačije.

Tako, kot vaščani, je mislila o Cirilu tudi Cila. Jeseni je izpolnila petindvajset let in do takrat si je prebrala že precej fantov. Pri vsakem snubaču je imela pomisleke: eden bi jo vzel samo zaradi denarja, drug je imel premajhen grunt, še drugod so bile doma neomožene sestre, ki bi ji nemara kot stare tete do konca dni grenile življenje in nekje je bila zemlja preslaba, svet preveč viseč, ženin pa preokoren. Zato je od svojega dvajsetega leta skomigala z rameni in odgovarjala na vprašanja o možitvi:

»Saj se nič ne mudi.«

Njen odgovor ni bil čisto iskren, posebno od predlanske zime ne, ko se je oženil brat Tone in so se drenjale tri ženske okrog ognjišča: mati, ki še ni bila voljna izročiti kuhalnice mladi, Cila, ki je bila domača hči in je potemtakem imela v hiši več pravice kot primožena svakinja in svakinja, ki je bila nekam plaha in zbegana in se je pogosto spraševala, ali je niso vzeli v hišo samo kot zastonjsko deklo, saj stara nista nikoli omenila, da bi Tonetu prepisala in Cila je tudi menda še zmeraj nameravala ostati v hiši. (O tem se je mlada včasih zvečer v postelji pogovarjala s Tonetom in tisti večeri so bili za Toneta brezkončna muka). Žena se je prislonila k njemu v posteljo in mu naštevala krivice, ki so ji jih storili čez dan, vmes pa je segala z roko proti košarici, v kateri je spal nekaj mesecev star otrok, govorila, da je vendarle preneumno, da delata na gruntu kot dva posla, ko imata že otroka in da bi Cila pravzaprav res lahko šla v tovarno, ker bi je doma prav nič ne pogrešali — pri tem pa zibala otroka tako dolgo, dokler se ni zbudil in začel vreščati. Tone se je izmikal odgovorom, ker se ni maral prepirati z domačimi, in potem je mlada žena začela jokati in mu očitati, da je ne ljubi in jo je vzel samo zato, ker so potrebovali deklo. Konec je bil zmeraj enak: Tone je obetal, da bo o priliki spregovoril z očetom, naj mu prepiše grunt in žena ga je vzpodbujala, naj nikar ne odlaša — oba pa sta vedela, da ne bo niti zinil in da stari ni pripravljen izročiti domačije, in to je ležalo med njima kot ledena stena in hladilo njuno zakonsko posteljo).

Tako se je Cila samo zaradi lepšega obotavljala, ko so ji začeli govoriti o Cirilu. Sicer ji pa pravzaprav sploh ni bilo jasno, kdo je začel govoriti o tem, toda neke nedelje zvečer se je vrnil Tone iz krajevne gostilne in rekel:

»Zdaj ti ne bo več treba groziti s tovarno, Cila! Če greš k Zaletelu, boš sama svoja gospodinja.«

Cila ni o tem vedela nič, toda ko je pogledala domače, je videla na njihovih obrazih, da jim je znano mnogo več, kot je povedal Tone. Oče, mati in svakinja so se držali kot da so že za njenim hrbtom sklenili skriven dogovor in samo bebasti brat Anžek ni niti slutil, za kaj gre. Cila se je posmehljivo namrdnila in menila:

»No, da bi pobirala ostanke, ki jih je pustila druga...«

Domači so se spogledali in svakinja je rekla:

»Tisto nemara sploh ni bilo res! Stara Podlesnica pravi, da je Zaletel pognal Mihelo iz hiše samo zato, ker je Ana v gostilni slišala neke govorice,« in Tone je naglo soglašal:

»To bi bilo čisto podobno staremu Zaletelu.«

S Cilo vred so vsi prav dobro vedeli, da je bilo res, toda zdelo se jim je bolje, da o zadevi ne govorijo. Oče Gregorc je rekel:

»Mrha ni mogla biti dosti prida, drugače bi se ne bila preselila k farovški Lojzi.«

S tem je bila Mihela odpravljena in Cila je pomislila, da bi vzela Cirila, samo če bi vprašal. Nič slabši ni bil kot drugi snubači, Zaletelov grunt pa je bil veliko boljši kot Gregorčev in vsa zemlja je ležala na ravnem. O Cirilu samem pa ni dosti premišljala, kvečjemu si je mislila, da je miren človek in da ga bo lahko voditi. Ko je teden ali dva po prvem razgovoru brat Tone naravnost bušil vanjo, naj vendar pove, kaj misli, je malomarno skomignila z rameni in rekla:

»Bi ga že vzela... Samo tega ne maram, da bi drugi mešetaril za mojim hrbtom. Sam naj pride.«

Nekega večera, kmalu po tistem, je res prišel. Bil je v navadni delovni obleki in nič podoben ženinu. Cila je ravno molzla, on pa se je naslonil na podboj hlevskih vrat. »V trafiki sem bil, pa sem stopil pogledat k vam,« je rekel in si počasi prižgal cigareto.

»Lepo,« je rekla Cila, ki jo je ob zvoku njegovega hladnega glasu nekaj spreletelo, nekakšna neprijetna mršavica, ki ji je ošinila hrbet, kakor bi jo polil z mrzlo vodo. Molzla je kar naprej in čakala trenutek, ko bo vstala s trinožnika, da bo mogla pogledati po fantu. Zdaj me opazuje, je mislila. Prav na rokah, ki so krepko stiskale vime, je čutila njegov pogled, čutila ga je tudi na hrbtu in za vratom, kakor bi se je nekaj dotaknilo. Ko je nestrpno vstala, je on še zmeraj malomarno slonel med vrati, za njegovim hrbtom je črnelo prazno dvorišče in daleč je bilo jasno nebo, polno bledе mesečne svetlobe.

»Vrata bi zaprl,« je rekla, »mraz je.«

Naglo je zaprl vrata, potem je pogledal po hlevu in rekel:

»Živino imate pa lepo.«

»Saj,« je rekla Cila in začela cediti mleko iz žehtarja v keblico.

»Jupitrov junček je pa zelo zrastel,« je spet rekel Ciril.

»Dobro ga krmimo,« je odvrnila Cila.

Potem si nista imela povedati nič več. Cila je pomislila, da tako dolgočasnega snubača še živ dan ni videla in Ciril si je dejal, da sploh ne ve, kaj naj si misli o njej. Prišel je iz nekakšne kljubovalnosti in ker mu doma niso dali miru. Ko je slonel na opažu, je premišljeval o očetovi zagrizeni trdovratnosti, s katero ga je skušal ukloniti. Od tistega dopoldneva, ko sta robkala turščico, ni stari nikoli več omenil Mihele — niti tega ni rekel, da jo je spodil in zakaj. Sploh je ni nihče v hiši omenil, niti stara Podlesnica, in bilo je, kot da je Mihela temna senca, ki je se potegnila preko hiše in izginila brez sledu. Vsi do zadnjega, tudi Ana in Drago, so se delali, kot da njuni ljubezni ne pripisujejo prav nobenega pomena. Ciril je razumel njihov molk kot bi mu hoteli s tem reči: Mlad si in ona je tudi mlada, nič čudnega ni, če se dva mlada človeka nekoliko spozabita, zaradi tega še ne pade svet s tečajev. Toda za nas je stvar s tem končana in zate tudi! Zdaj ne pričakujemo od tebe nič drugega, kot da boš ravnal tako, kot moraš!

Bolj zaradi njihovega načina, kako so gledali na zadevo, kot zato, ker je oče pognal Mihelo, se je Ciril čutil globoko užaljenega. Rad bi, da bi se oče prepiral z njim, da bi rohnel ali izzival kot takrat na podu, ker bi mu potem mogel povedati, da se ne misli ukloniti, in da Mihele ne bo pustil. Toda stari je molčal, kakor bi imel zaklenjena usta. Za njegovim molkom je Ciril slutil Ano in Draga. Kadar je Ana sedela zvečer v Zaletelovi kuhinji — in to je bilo zelo pogosto — se je Cirilu zdelo, kot da s samo svojo navzočnostjo neprestano opominja očeta naj se ne prenagli in naj fantu ne da prilike, da bi ugovarjal ali se spustil v boj z njim. Ciril je na tihem besnel, toda dokler oni niso omenili Mihele, tudi on ni mogel govoriti o njej. Lahko jih je samo molče izzival in to je delal skoro vsak večer. Mimo očeta, sestre in svaka, ki so se pogovarjali o novi hiši — zmeraj spet samo o novi hiši — je hodil s kljubovalnim obrazom, izzivalno je stal pred zrcalom in se bril, ko se je prejšnje čase vendar komaj enkrat ali dvakrat v tednu obril, pred njihovimi očmi se je preoblačil in si zavezoval kravato, potem jim je izzivalno voščil lahko noč, na tihem pričakujoč, da ga bodo vprašali, zakaj se preoblači, ko je vendar delavnik — toda oni se niso zmenili za njegovo početje. Ko je potem stal pred vrati, da bi šel proti farovžu, se je počutil malone kot trmoglav otrok, ki joče in se meče po tleh, ne da bi se kdo zmenil zanj.

Nerad je zahajal v farovž. Z Mihelo nista mogla spregovoriti besede na samem. Njuni so bili edino kratki trenutki, ko ga je spremila v vežo in mu mimogrede naslonila glavo na ramo, on pa jo je pogladil po laseh in jo poljubil, nestrpno prisluškujoč proti stopnicam, ki so vodile v prvo nadstropje, če se ne bo oglasil na njih korak, znamenje da prihaja župnik ali farovška Barba. Tudi je bilo mučno, sestajati se z dekletom v kuhinji, kjer je nekoč ležal z Lojzo na postelji, pokriti z rdečo prešito odejo in zmeraj je zaskrbljeno iskal v Mihelinem obrazu, da bi dognal, koliko ji je pravzaprav Lojza povedala o njunem nekdanjem razmerju. Toda doslej se je zdelo, da dekle nič ne ve in to ga je mučilo malone bolj, kot če bi vedela vse. Bilo mu je tudi težko gledati Mihelo, kako tiho hodi po Lojzini kuhinji in pomiva posodo, medtem ko Lojza zanikrno sedi na postelji in govori in govori. Lojzina kuhinja je bila zmes brezupne revščine in zanikrnosti, ki je nihče in nič ne more spremeniti. Ni si želel Mihele videti v tem okolju, hkrati pa je podzavestno čutil, da spada sem bolj kot kam drugam in da je po vsem svetu polno kuhinj s starim, obrabljenim pohištvom, in polno štedilnikov z razbitimi ploščicami, nad katerimi je potegnjena vrvica, ki se na njej tako nesramno ponuja na ogled zakrpano žensko in otroško perilo. Motno je slutil, da bi Mihela mogla iti kamorkoli, in bi vendar zmeraj spet zašla v nekakšno kuhinjo z zakrpanimi zastori in polico, na kateri stoji posoda z ostanki jedi od opoldne, prihranjenimi za večerjo. Kakor da je Mihela človek, ki ne spada nikamor drugam in tudi on ne bo spadal nikamor drugam, če se odtrga od doma in gre za njo. Toda ona se je v tem okolju gibala kot bi bilo samo ob sebi umevno da je tu in ne drugod, on pa bi ne mogel nikoli pozabiti, da je nekoč hodil po prostorni hiši in po zemlji, ki je ni bilo konca in je vsak trenutek, ne da bi se tega zavedal, čutil: To je moje.

Ne, ni bil vesel teh obiskov. Sedeli so pri mizi — pravzaprav sta bila pri mizi samo on in Mihela, Lojza se ni premaknila s svoje postelje, v kateri je zdaj spala Mihela — včasih so pili liter vina, včasih ne in pogovarjali so se tako naravnost o vsem, da je bilo Cirilu nerodno. Tega je bila seveda kriva Lojza, ki je brezobzirno prigovarjala Cirilu, naj se ožení.

»Nekaj boš moral storiti,« je rekla. »Župnik ne bo dolgo gledal Mihele v župnišču, rekel mi je. Oženi se z njo — kdo ti kaj more?«

Ciril si je mislil: Dokler sem doma, se ne morem oženiti. Tudi Mihela je mislila tako, zato je rekla:

»Če hočeš, bi v tovarni vprašala za delo. Pretekli mesec so jih spet sprejemali. Lahko bi šel v apreturo...«

»Neumnost,« je rekla Lojza, »kronana bedarija! Imeti tak grunt in iti v tovarno — ne, kdo je še kaj takega videl?«

»Miha in Ana sta tudi šla zdoma,« je brez prepričanja odgovarjal Ciril.

»Miha je bil študiran — to je druga. In Ana je vzela Draga — to je tudi nekaj drugega,« je rekla Lojza.

Ciril je vse to vedel. Toda vedel je tudi, da ni druge poti, kot zbrati se in oditi od doma. Treba bo poskusiti. Spočetka bo šlo morda trdo, pozneje pa se bo že kako uredilo. Ko je po obisku pri Miheli ponoči buden ležal v postelji, je naporno razmišljal in se vsak večer sproti odločil:

Šel bom...

Po treh ali štirih mučnih tednih si je celo rekel:

Po nedelji pojdem...

Pripravljal se je, da bo šel. Imel je malo denarja, vsega skupaj nekaj tisočakov, toda za začetek bi bilo dovolj. Nameraval je iti v tečaj, da bi naredil šoferski izpit in si poiskal službo kot šofer. Za tisti čas bi denar zadostoval. Pozneje pa bo zaslužil...

Toda po nedelji ni šel nikamor. Po nedelji je prišel oče in rekel: »Danes greva v Spodnji drevošec. Bo le treba posekati za Anino hišo. Čez mesec ali kaj bo drevje že postajalo muževno.«

Potem sta sekala. Vračala sta se ob večerih, utrujena in premražena, da ni niti pomislil na to, da bi obiskal Mihelo. Saj je tako vseeno — si je dejal — pred Lojzo se ne moreva pomeniti nič tistega, kar bi se rada. In komaj je opazil, da nekaj v njem otopeva. Navadil se je na stanje, ki ga je spočetka mučilo in si dejal, da se pravzaprav ne mudi oditi zdoma. Z Mihelo lahko nekoliko počakata. Končno sta še oba mlada. Toda na spomlad pojdem, si je dejal, na spomlad pojdem prav gotovo! Hkrati si je želel, da bi se oče spet zapletel z njim v prepir. Potem bi lahko šel takoj. Toda Zaletel že dolgo ni govoril o ničemer drugem, kot o Anini hiši.

Nato je prišel nek večer, ko sta Ana in Drago spet sedela v kuhinji in je Ana rekla:

»Ampak za božjo voljo, ata, res ne vem, kaj mislite! Tako velika domačija brez gospodinje — ne, kdo je še videl kaj takega?

(Se nadaljuje)

Za vinogradnike

Bolezni in napake vina

Vino je zmes alkohola, organskih kislin, tanina in več drugih snovi, ki so podvržene boleznim in napakam. Ker se bliža čas prvega pretakanja (december, januar) si oglejmo najvažnejše bolezni in napake, ki kaj hitro lahko spremenijo zdravo in dobro pijačo v navadno brozgo, uporabljivo samo še za kis. Zdaj je sicer že prepozno govoriti, kako moramo pripraviti sode, kako jih zapiramo, očistimo s krtačo ali verigo in zažveplamo. Prepozno pa ni opozoriti na napake, ki jih delamo, ko je vino že v kleti in je že minil Martin.

● Za vino je najbolje, če je sod vedno poln. V večje sode iz katerih jemljemo vino, sproti dolivamo iz manjših. Če pride vino na veliki površini v stalen stik z zrakom ali če ima premalo alkohola, se pogosto na njem napravi belkasta prevleka, podobna smetani. Vinogradniki jo imenujejo kan. Če vino napadejo bakterije ali glivice, pravimo, da je zbolelo. Če pa so drugi vzroki, pa rečemo, da ima napake. Kan je torej bolezen vina, saj smetano sestavljajo glivice, ki spreminjajo vino v kis. Pijača dobi plesniv ali cikast okus. Močno cikastega vina ne moremo več popraviti in je samo še za kis. Bolezen preprečimo, če imamo polne sode in če so na primerno hladnem prostoru. Žveplanje pri tej bolezni dosti ne pomaga, ker te glivice niso dovolj občutljive za žveplo.

● Belo vino in jabolčnik rada zbolita za boleznijo, ki jo imenujemo sluzavost. Tako vino je treba močno stepsti in pretočiti v zažveplan sod, vinu pa dodati še 5 do 10 gramov tanina na en hektoliter.

Porjavenje in počrnitev vina strokovno še ni dovolj pojasnjena. Napaka nastane, če stoji vino dalj časa v odprti posodi in se navzame kisika ali pa, če je bilo dalj časa v stiku s kovinskimi predmeti. Popravimo ga tako, da vino pretakamo in čistimo z želatino. Želatino, ribji mehur, mleko, jajčni beljak, lesno oglje itd. so nekatera sredstva za čiščenje vina, ki se tudi po ponovnem pretakanju ni očistilo. Ta čistila uporabljamo predvsem za starejša vina, mlajša pa raje filtriramo s posebnimi napravami.

Če manj močno vino pustimo na tropu, se spomladi kaj rada pojavi zavrelka. Takrat vino šumi in porjavi, trop pa se dvigne. Zavrelko preprečimo, če vino pravočasno pretakamo in zalivamo. Pomagamo si lahko tudi s hlajenjem soda, v katerem hoče vino zavreti, ali pa z žveplanjem. Uporabljiv je tudi kalijev metabisulfit.

Manj pogosta so druga obolenja ali napake vina. Če preveč žveplamo, ima vino lahko duh po žveplu. Zdravimo ga s kalijevim metabisulfitom. Če pa smo preveč žveplali, ko je bilo grozdje še na trti, ima vino lahko vonj po gnilih jajcih. Tako vino pretočimo v žveplan sod in pazimo, da pride čim manj v stik z zrakom.

DUŠIKOVA GNOJILA

● **Amonijev sulfat**, ki ga pridobivajo iz premoga in žveplene kisline. Ker je narejen iz kisline, je po naravi kiselkast in ni za kisla zemljišča. Z njimi gnojimo »pod list«. Idealno gnojilo je za krompir in kapusnice. Vsebuje 20—21 odstotkov dušika, je zelo slano in ima obliko belih, sivobelih in rumenkastih zrnc. Trositi ga je treba pred setvijo, da se z oranjem vnese v globlji sloj zemlje.

● **Apneni dušik** ali kalcijev cianamid poljedelci že dobro poznajo. Ima 20 odstotkov dušika, je temnosiv ali črn prah, katerega okus se ne sme ugotavljati z dajanjem na jezik, ker je zelo strupen. Slabo se topi v vodi, na zraku se ne vlaži, zato v zemlji počasi, a dolgotrajno deluje. Ker uničuje mlade rastlinice, ga je potrebno enakomerno posipati po zemlji okrog 14 dni pred setvijo in globoko zaorati. Zaradi te svoje lastnosti je znan tudi za uničevanje mladega plevela v žitih. Vsebuje tudi apno in je dober za kisla, pusta zemljišča, kjer ga lahko trosimo do 600 kg na ha. Pri trošnji si je treba zaščititi roke in usta. Pri nas ga delajo v Rušah.

● **Urea** ali karbamid je novejše dušikovo gnojilo s 46 odstotki dušika. Na trg pride v obliki belih, igličastih kristalov. Ker vsebuje veliko dušika, se ga izplača voziti tudi na večje daljave kot druga gnojila. V vodi je dobro topljiv in ga v svetu že uporabljajo posebno v sadjarstvu, kjer je težko vnašati gnojila v zemljo, za nov način dognojevanja rastlin, ki jim manjka dušika. Rastline namreč škrope z njegovo raztopino, ki jo vsrkajo rastline skozi liste. Ta nov način se imenuje folianno gnojenje. Pri nas smo imeli v načrtu, da bo urea standardni proizvod velikega Energo-kemičnega kombinata Velenje, vendar so stvari padle v vodo.

Učinek gnojenja z dušikom je bolj viden kot gnojenje z drugimi gnojili. Rastline hitro rastejo in dobe temnozeleno barvo. Zato je slaba rast, mali lističi in bledica zelenih rastlin znak, da nimajo dovolj dušika. Posebej pa je treba povedati, da kmetje že dobro poznajo, da samo bujna rast ni znak, da bo žetev obilna. Če na primer dobe žita preveč dušika, zrastejo previsoko, poležejo in imajo jalovo zrnje. Prehrana ni bila uravnovešena in gnojilo je bilo trošeno celo v škodo pridelka. Zato moramo gnojiti še s fosfornimi ali kalijevimi gnojili, ki vplivajo predvsem na rodovitnost.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubega moža, očeta, starega očeta, brata, svaka in strica

ALOJZA PEPELNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v najhujših trenutkih stali ob strani in nam stisnili roko v sožalje, zahvaljujemo se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter darovali številne vence in cvetje. Posebno pa se zahvaljujemo dr. Jerinu za nesebično dolgotrajno zdravljenje in pa družinam Mravljakovi, Forštnerjevi in Ramšakovi ter Kumrovi mami za vso pomoč.

Žalujoči: žena, sinovi in hčerka z družinami.

Tudi vnaprej z mladimi

Prvi del tekmovanja v republiški rokometni ligi je pri kraju. Nastop velenjskega Rudarja v tem tekmovanju ni bil tak kot smo ga pričakovali. Ker se ta neuspeh rokometašev različno komentira, smo zaprosili trenerja in igralca profesorja Vladimirja Pocajta, da nam poda oceno o minulem tekmovanju.

Ekipa velenjskega Rudarja je po 11. kolih obtičala v prvenstvenem delu republiškega tekmovanja na koncu lestvice. Dobljeni točki v Ribnici pa so vam vzeli za zeleno mizo, vendar o tem še ni padla zadnja beseda. Tudi ugodna rešitev ne bi bistveno spremenila mesta naše ekipe. Kaj je vzrok temu stanju?

Če poskušam analizirati vzroke za trenutno stanje, lahko ugotovimo naslednje:

— Ekipa, ki si je priborila vstop v republiško ligo je ob startu ostala okrnjena (odhod v JLA, prenehanje igranja).

— Velik del neuspeha gre na račun neizkušenih igralcev za tako zahtevno tekmovanje.

— Iz različnih opravičenih in tudi neopravičenih razlogov posamezni igralci niso redno trenirali.

— Ne nazadnje: neurejene finančno-materialne težave kluba so zelo slabo vplivale na odnose igralcev do kluba.

Eno z drugim seveda ni moglo dati trdne zgradbe ekipi, da bi lahko dosegala boljše rezultate. Prav zato se bomo morali čez zimo krepko spoprijeti s slabostmi in jih v okviru naših možnosti skušati najbolje rešiti.

Nikakor pa se ne strinjam z mnenjem nekaterih rokometašev in ljubiteljev rokometa, da bi formiranje nove ekipe iz bivših igralcev lahko rešila klub sedanjega položaja. Nedvomno potrebujemo izkušene igralce. Vendar pa je pritegnitev teh v našo ekipo velika ovira šestmesečni prestopni rok. Perspektivo kluba vidim le v pripravi mladih igralcev, ki si bodo v zimski ligi lahko nabrali tudi nekaj izkušenj. Vse ostalo bi bilo le krpanje ekipe, ki pa je lahko le začasno.

Z zimskimi treningi bomo morali izbrati in pripraviti najboljše, ki bodo v drugem delu tekmovanja zastopali barve velenjskih rokometašev. Od ljubiteljev rokometa pa pričakujemo razumevanje in pomoč pri reševanju prej naštetih težav, je zaključil trener Pocajt, ki kljub nezavidnemu položaju kluba, ni vrgel puške v koruzo.

OBČINSKO PRVENSTVO ŠŠD OSNOVNIH ŠOL V ROKOMETU

V jesenskem delu občinskega prvenstva v rokometu šolskih športnih društev osnovnih šol je nastopilo pet ekip učencev in učenk. Največ uspeha so imeli rokometaši in rokometašice osnovne šole Gustava Šiliha iz Velenja.

Rezultati — učenci:

Šoštanj I — Velenje II 3:6 (2:4)
Velenje I — Velenje II 13:6 (4:4)
Velenje II — Šmartno ob P. 11:2 (4:1)
Šoštanj II — Velenje II 9:4 (4:1)
Šoštanj I — Šoštanj II 4:6 (0:1)
Šmartno ob P. — Šoštanj I 1:11 (1:7)
Velenje I — Šoštanj I 11:7 (6:3)
Šoštanj II — Velenje I 2:7 (1:3)
Velenje I — Šmartno ob P. 5:0 P. F.
Šmartno ob P. — Šoštanj II 0:5 P. F.

Lestvica

Velenje I	4	4	0	0	8	36:15
Šoštanj II	4	3	0	1	6	22:15
Velenje II	4	2	0	2	4	27:26
Šoštanj I	4	1	0	3	2	25:24
Šmartno ob Paki	4	0	0	4	0	3:31

Lestvica strelcev

1. Dobnik (Velenje) 11 golov
2. Razdevšek (Velenje) 10 golov
3. Krumpačnik (Šoštanj) 10 golov
4. Kralj (Velenje) 8 golov
5. Pungartnik (Velenje) 7 golov

Rezultati — učenke:

Šoštanj I — Šoštanj II 2:2 (1:0)
Velenje II — Šoštanj II 4:1 (3:1)
Velenje I — Šoštanj II 6:1 (1:0)
Velenje II — Šmartno ob P. 4:0 (2:0)
Velenje I — Šoštanj I 8:4 (3:2)
Šoštanj I — Šmartno ob P. 3:1 (2:1)
Velenje II — Velenje I 1:3 (1:1)
Šoštanj I — Velenje II 0:2 (0:1)
Šmartno ob P. — Šoštanj II 0:5 P. F.
Velenje I — Šmartno ob P. 5:0 P. F.

Lestvica

Velenje I	4	4	0	0	8	22: 6
Velenje II	4	3	0	1	6	11: 4
Šoštanj II	4	1	1	2	3	9:12
Šoštanj I	4	1	1	2	3	9:13
Šmartno ob Paki	4	0	0	4	0	1:17

Lestvica strelk

1. Stropnik (Šoštanj) 7 golov
2. Tomše (Velenje) 6 golov
3. Mastnak (Velenje) 5 golov
4. Gerlanc (Velenje) 4 gole.

ROKOMET
Srednješolska liga

Tehniki najboljši

V petem kolu srednješolske lige, ki jo organizira šolsko športno društvo RŠC, so dosegli naslednje rezultate v medsebojnih srečanjih. Doslej so bili najboljši tehniki, ki so štiri tekme zmagali, enkrat pa igrali neodločeno.

Gimnazija — Strojniki 11:4 (7:2)
Tehniki — Elektrikarji 12:12 (3:7)
Kovinarji — Rudarji 19:20 12:6)

Lestvica po 5. kolu

Tehniki	5	4	1	0	9	105:62
Gimnazija	5	3	1	1	7	84:67
Kovinarji	5	2	0	3	4	87:74
Strojniki	5	2	0	3	4	88:98
Elektrikarji	5	1	1	3	3	64:89
Rudarji	5	1	1	3	3	79:127

Največ golov so dosegli: Kovač (T) 57, Vačovnik (K) 27, Blatnik (G) 26, Gomboc (St) 25.

MALI OGLASI

● OTROKA sprejmem v varstvo. Kastelic, Šaleška 22 d, Velenje.

šport šport šport

Dobra igra Šoštanja

Prva polovica nogometnega prvenstva v SCNL-vzhod je pri kraju. Moštvo Velenja je obdržalo visoko mesto pod vrhom z zaostankom dveh točk za jesenskim prvakom Nafto. Šmarčani so s 13 točkami dosegli »zlato« sredino lestvice, kar je nedvomno uspeh za novinca v ligi. Partizan iz Šoštanja pa je obtičal na predzadnjem mestu.

V zadnjem kolu so Šmarčani na svojem igrišču pobrali obe točki Peci iz Črne. Šoštanjčani so v tekmi proti jesenskemu prvaku pokazali zelo dobro igro in dosegli neodločen rezultat. Velenjčani pa so v Žalcu igrali neodločeno z domačini.

ŠMARTNO — PECA 2:0 (0:0)

Šmarčani so šele v drugem delu igre uspeli ugnati enakovredne goste. Črnjani so se ves čas dobro branili, vendar pa je njihova obramba naredila dve napaki, kar so s pridom izkoristili domačini in dosegli dva gola. Strelca sta bila Podgoršek II iz 11-metrovke in Benko.

Za Šmartno so nastopili: Podgoršek I., Turnšek, Bernik I., Bernik II., Pokleka, Bole, Benko, Polak, Podgoršek II., Adžić, Hofer.

PARTIZAN — NAFTA 0:0

Domačini so bili ves čas enakovreden nasprotnik dobrim igralcem iz Lendave. Že v prvem delu so imeli Šoštanjčani nekaj priložnosti za gol, toda mreža gostov je ostala nedotaknjena. Pa tudi domači vratar Čepelnik se je večkrat izkazal. Lahko rečemo, da je bila to najboljša igra Šoštanjčanov, kar so jih pokazali v tem delu prvenstva na domačem igrišču. Posebno so se izkazali v obrambi še Novak in Kac, v napadu pa se je najbolj prizadeval Tajnik.

Partizan: Čepelnik, Slatinšek, Koren, Kac, Novak, Bukovec, Kočevar, Tajnik, Hladin, Šalković, Kostajšek.

ŽALEC — VELENJE 0:0

Po slabi igri sta se nasprotnika razšla z neodločenim rezultatom. Žalčani so si močno prizadevali, da bi osvojili obe točki, vendar žoge niso mogli spraviti mimo zanesljivega Filipovića v mrežo Velenjčanov. Medtem ko so bili napadalci Velenja premalo odločni pred golom domačinov.

Za Velenje so igrali: Filipović, Špegel, Sitar, Gomboc, Trpin, Ramšak, Kovač, Koren, Kujan, Majdak, Dević.

Ostali rezultati zadnjega kola:

Fužinar — Branik	7:1	(3:1)
Steklar — Drava	9:0	(4:0)
Olimp — Grafičar	4:3	(3:2)

Lestvica jesenskega dela

Nafta	11	8	2	1	34:13	18
Velenje	11	7	2	2	22:12	16
Steklar	11	7	0	4	34:17	14
Drava	11	6	2	3	29:25	14
Žalec	11	6	1	4	29:24	13
Šmartno	11	4	5	2	21:23	13
Olimp	11	5	1	5	21:19	11
Grafičar	11	4	1	6	27:27	9
Fužinar	11	2	3	6	21:13	7
Branik	11	3	1	7	23:40	7
Partizan	11	1	4	6	14:28	6
Peca	11	1	2	8	15:29	4

Rudarski šolski center Velenje

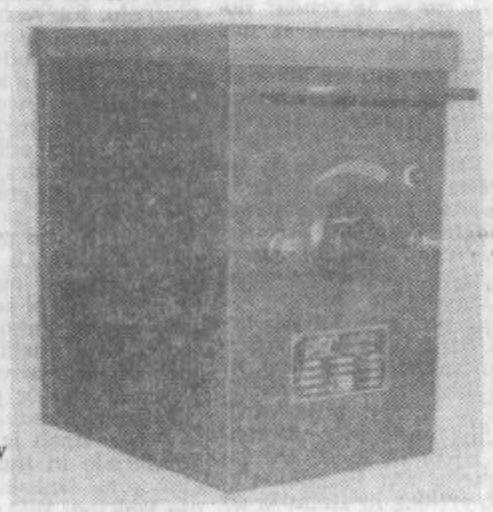

V previjalnici električnih strojev popravljamo in previjamo.

Naš proizvod: varilni transformator

- *asinhronske elektromotorje*
- *avtomobilske dinamo*
- *enosmerne elektromotorje*
- *vse gospodinjske stroje na električni pogon*
- *vse prenosne stroje na električni pogon*
- *pretvornike frekvenc*
- *varilne transformatorje*
- *transformatorje napetosti do 10 kV*
- *vse vrste tuljav*

Priporočamo se za naročila in nakup!

Delamo hitro, kvalitetno in po konkurenčnih cenah.

V proizvodnem programu imamo tudi VARILNE TRANSFORMATORJE Z ZVEZNO regulacijo toka od 60 do 200 A. Transformator je pripraven za varenje pri montaži konstrukcij, za delavnice in domačo uporabo. Z njim lahko varimo elektrode do 5 mm.

CENA: 1.400,80 N-din.

Projektiramo in izvajamo električne instalacije za vse industrijske in stanovanjske objekte.

RŠC Velenje — elektro-kovinarske delavnice
Telefon 85020, interna številka 518 in 526.

SALEŠKI RUDAR — uredništvo Velenje, Titov trg 2, poštni predal 89, telefon 85-087 — Lastnik in izdajatelj: občinska konferenca SZDL — Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik LJUBAN NARAKS — Časnik je izhajal kot »Rudar«, glasilo delovnega kolektiva rudnika lignita Velenje — Od 1. maja 1965 dalje ga izdaja občinska konferenca SZDL občine Velenje — List izhaja vsak drugi četrtek — Posamezna številka stane 30 par (30 starih dinarjev) — Letna naročnina 7 dinarjev in 50 par (750 starih dinarjev) — Naročnina se plača vnaprej na tekoči račun: 5074-8-369 pri SDK, ekspozitura Šoštanj — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Tisk in kliši: GP »Celjski tisk« Celje.

Iz poročila zavoda za prosvetno pedagoško službo Celje na redni konferenci ravnateljev osnovnih šol

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

UČNI USPEH

V okviru tega sestavka bomo iz poročila pedagoške službe povzeli poglavitne ugotovitve iz razčlembe učnih dosežkov na osnovnih šolah v preteklem šolskem letu.

Glede na to, da se v učnih uspehih odražajo vplivi raznih dejavnikov, tistih, ki pospešujejo in tistih, ki zavirajo šolsko delo, je zato zelo tvegano vrednotiti in primerjati uspešnost šolskega dela med šolami ali občinami, če pri razčlembi uspehov izhajamo izključno le iz številčnih pokazateljev, nastalih pri ocenjevanju učencev. Računati moramo namreč z dejstvom, da se ocene, izražene v številkah in odstotkih, vselej ne ujemajo z dejanskim obsegom in kakovostjo znanja. Merila ocenjevanja in zahtevnost so odvisni v veliki meri od učitelja, zato ima subjektivni faktor močan vpliv, objektivna merila pa se le počasi uveljavljajo.

Zato je bilo na konferenci ravnateljev v središču pozornosti kaj in kako storiti pri nadaljnjem delu šol, da bi se čim bolj približali k pravilnim ocenjevalnim merilom in da ne bi bilo zaostrovanja pri ocenjevanju ob polletju itd. Končno je ocenjevanje v šoli tudi eno izmed ključnih vprašanj šolske reforme pri nas in v svetu nasploh.

Ugotoviti je treba, da so na šolah velenjske občine v preteklosti že storjeni resni koraki v smeri približevanja k pravilnim ocenjevalnim merilom in s tem k izenačeni zahtevnosti znanja. Iz teh vidikov moramo tudi gledati prikazane rezultate. Vendar bo potrebno še več intenzivnega in poglobljenega dela zlasti v strokovnih aktivih, to tembolj, ker so z zaključeno organizacijo šolske mreže in z izenačenimi delovnimi pogoji učencev in učiteljev, nastale ugodne objektivne možnosti za izravnavo in večjo zahtevnost glede obsega in kvalitete znanja.

V luči teh spoznanj in osvetljitvijo ocenjevalne problematike povzemimo nekatere podatke in ugotovitve iz poročila pedagoške službe o učnih uspehih za preteklo šolsko leto.

Od 4232 učencev v občini je izdelalo razred po popravnih izpitih 3751 ali 88,6 %, da je od teh izdelalo razred z eno negativno oceno 293 učencev ali 6,9 % — kar zaenkrat še dovoljuje zakon o osnovni šoli — da je najboljši uspeh dosegel VIII. razred (95,3 % — seveda po popravnih izpitih), najslabšega pa VII. razred (83,1 %), dočim so učni rezultati ostalih razredov med obema. Vidimo tedaj, da so razlike med razredi dokaj izenačene, kar predstavlja ugodno stanje.

Če rezultat napredujočih v višji razred, to je 88,6 %, primerjamo s prejšnjimi leti, pokaže rahel dvig; primerjava z ostalimi občinami pa pove, da je iznad občinskega povprečja, ki znaša 88 %.

Razred tedaj ponavlja 481 učencev, to je 11,4 % vseh. Zanimiva je socialna struktura ponavljalcev, če jo primerjamo s socialno strukturo vseh učencev. Ako upoštevamo samo tri temeljne socialne kategorije v občini vidimo, da je šoloobveznih otrok:

	delavcev	kmetov	uslužbencev
vseh učencev	62,8 %	13,9 %	13,9 %
ponavljalcev	68,2 %	16,9 %	5,1 %

Teh nekaj številk nazorno pove — v 1 % moramo zagledati 42 učencev v občini — da je skrb za napredek delavskih in kmečkih otrok pomanjkljiva in je med temi ponavljalci tudi največ takih, ki ne končajo šolske obveznosti v VIII. razredu.

Pri predmetih se učni uspeh na višji stopnji še ni bistveno spremenil; najslabši je še vedno pri matematiki, sledita pa tuj jezik in slovenski jezik. Problemu matematike bo pedagoška služba v prihodnje posvetila še večjo pozornost; z objektivnim preverjanjem znanja po določenem sistemu bo skušala najti globlje vzroke neuspehov v tem predmetu.

(Dalje prihodnjič)

KRAMLJAJMO O VZGOJI

PO STOPINJAH STARŠEV

Prijetnega in toplega jesenskega dneva ni več. Priroda se je zresnila in si nadela temnejšo obleko. Pod temno in grozečo kopo sivih oblakov se stiskajo naga drevesa. Tla je zazibala preproga zamolklih barv. Ječi veter, razganja misli in oblake, ki plujejo neznano kam. Zakaj si se hkrati zresnil človek? Kdo te je posvaril? Sredi širnega prostranstva, odmirajočega in osamelega, si tudi sam obstajal negotov, zresnjen in zamišljen. Danes zvoni, jutri zvoni, pojutrišnjem spet.

Prijatelj ti je nenadoma zbolel. V kolektivu pogrešajo njegovega vedrega nasmeha. Pogrešajo njegove topline. Sam pa se sedaj izgublja v belih sanjavih odejah in misli. Koliko misli je v teh dneh preletelo nagubano čelo. Koliko prej neznanih krikov se izvije iz prsi. Koliko nepotešenih želja neprestano vzplamteva, toda ni ga, ki bi zakuril ogenj. Ni ga!

Soseda pa se je vendar domislila. »Glej, tolikokrat nas je obiskal in se veselo nasmejal. Mi pa se niti ne spomnimo.« Utrgala je pozne rumene vrtnice iz domačega vrta in se odpravila. »Mama, kam greš?» »Našega prijatelja, soseda Ivana grem obiskat.« »Mama, tudi jaz ga imam rad. Ali se ti lahko pridružim.« In otrok je veselo poskočil in v mislih že vzradoščen opazoval nasmejan stričev obraz.

Bilo je pozno nedeljsko popoldne. Stric Ivan je še vedno sanjal o snidenju s tistimi, ki jih je tako močno pogrešal. Ko da so se iz zemlje vdrli. Desetletni fantič je v eni sapi bil pri njem in že sta se šalila. Soseda mu je poklonila rumene vrtnice in trenutki so bili pravo razkošje za bolnika. V sobi je v naslednji postelji samevala starka, ki je ni nihče obiskal. Zdelo se je, da so ji v očeh poplesavale solze. V naslednji postelji je ležalo dvajsetletno dekle. Služkinja. Rdečica ji je polila mlado lice. Zametne oči pa so se zastonj ozirale. Nikogar ni bilo. »Mama, zakaj k tem bolnikom ni nikogar?« Mama mu ni mogla odgovoriti. Šele čez čas je vprašujočem otroku odgovorila: »Ni prav, da jih ne obiščejo. Bolan človek je vreden še večje pozornosti. Kar pomisli Tonček, kako bi bilo, če bi te stresla mrzlica in bi k tebi ne bilo niti mame, niti prijateljev«. »Mama, še večkrat obiščeva strica!«

Vsako, še na videz tako formalno slovo je boleče. Mama in sinek sta se novembrske nedelje poslovila od prijatelja in strica. Njegove oči so ju spremljale do zamolklega škripanja vrat.

Zunaj je bil še vedno tihi jesenski mir, ki se nenadno lahko spremeni v snežni vihar. Ljudje so odhajali. Črne sence drugih so zopet hitele na zadnji človekov prostor pod soncem.

Polaščal se nas je nemir kot takrat, kadar smo v veliki duševni stiski. Sami ne vemo, zakaj!

Na predzadnje in zadnje poti našega življenja so stopali naši otroci. Želeli so, da jih obiščejo. Razveseljivo. Potolažijo. Mladost je najlepša, prepričevalna, vzpodbuja, se zresni in navaja. Na kaj? Otrok je bil v bolnici. Otrok je obiskal staro mamo. Otrok je z jesenskimi rožami odhitel na prezgodnji grob dragega.

Prihranimo grenke minute otroku! Nikar ga ne mučimo z njimi. Saj bo pozneje lahko vse doživel.!? Ali si morda tako sprašujete nemirno vest? Se bojite, da bi se zresnil? Da bi pomislil, kako je človeku, kadar je v stiski! Ali pa pozabljate, da doživetega v mladosti ni mogoče pozabiti!

Pogledal sem skozi rosno okno. Po šipah je skrivnostno pozvanjalo in med kopico sivine sem zagledal koščck sinje vedrine. Bila je kot čisto otrokovo srce. Vanj je treba kaniti, da bo zagorelo v ljubezni do ljudi. Ni več deževalo in ni bilo več mrke teme. Ljudje so se razkropili, za njimi pa so veselo poskakovali njihovi otroci.

—V—

od 18 do 96 let

MAJHNI NASVETI

● Kadar imate utrujene ali prehlajene oči, jih sperite s kamilicami.

● Če si vedno mažete trepalnice, postanejo sčasoma trde in se rade lomijo. Zato jih zvečer očistite in s ščetko nanesite ricinusovo olje. Če bomo to storile večkrat, bodo postale mehkejše in daljše.

● Če ste se odločile, da boste same prale glavo, jo operite takole: v soboto popoldan, ko imate »generalno« čiščenje in je vseeno kakšne ste, si lase (suhe — ne mokre) natrite z ricinusovim oljem in zmasirajte. Zavežite ruto, zvečer pa lase splahnite s precej toplo vodo in nekajkrat šamponirajte. Lasje ne bodo več izpadali.

● Koža na obrazu vam bo zelo hvaležna, če jo boste natrle s svežo smetano, s svežo krpo zbrisale, nato pa še enkrat natrle.

● Operite svoj obraz s peteršiljevo vodo. Peteršilj vsebuje mnogo železa in vitaminov, kar bo koži zelo koristilo.

● Včasih so mozolji na obrazu zaradi tega, ker nam je (kot pravimo) »nekaj obležalo v želodcu«. Popijte žlico ricinusovega olja in nato nekaj dni, zlasti zjutraj, ko vstanete, par žlic čaja iz »tavžentrož«. Po tej kuri se bo želodec sčistil.

● Če se nohti zelo lomijo jih zvečer natrite s kakšno kremo. Izvrsten je loj, ker ga imate doma.

Obleka v uniformiranem stilu, primerna za mlajša dekleta. Ima svetleče gumbe in sponko. Preko ovratnika in manšet sta prišita rumena trakova.

Upravni odbor Tovarne usnja Šoštanj

razpisuje naslednji prosti delovni mesti

1. Pomočnik vodje tehničnega sektorja
2 Vodja splošnega sektorja

Pogoji: pod 1. Dipl. inženir kemije s 5-letno prakso v usnjarski industriji ali usnjarski tehnik z 10-letno prakso.

Pod 2. Pravna fakulteta II. stopnje, z 2-letno prakso ali Višja pravna šola s 6-letno prakso.

Ponudbe s točnim življenjepisom in dokazili pošljite na naslov Tovarna usnja Šoštanj.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Hotel PAKA
VELENJE

● Mednarodni barski program
● Strip-teas Strip-teas
● Vsak dan razen ponedeljka

MODNI KOTIČEK

nesreče

ZADEL JE PEŠCA

Mopedist ANDREJ ROŠER je v ponedeljek, 6. novembra ob 17.40, zadel pešca SULJA SULEJMANOVICA in ALIJA SALIHOVICA. Oba sta šla po cesti proti Pesju. Na mopedu je škode za 150 N-dinarjev. Pešca sta bila le lažje poškodovana.

NA MOKRI CESTI GA JE ZANESLO

Voznik osebnega avtomobila DANIJEL VERBOVŠEK se je v četrtek, 9. novembra ob 4.55, peljal iz Celja proti Velenju. V Šaleku ga je na mokri cesti zaneslo in je zapeljal v obcestni jarek, kjer se je z avtomobilom prevrnil. Poškodovan ni bil nihče, na avtomobilu pa je škode za 3 tisoč novih dinarjev.

TOVORNI VLAK ZADEL AVTOMOBIL

DANILO FAJS je hotel 9. novembra v večernih urah zapeljati preko nedograjenega Puharjevega mostu v Skornem pri Šoštanju. Ker ni mogel zapeljati preko mostu je vzratno zapeljal preko proge. V tem času pa je iz Šmartnega ob Paki pripeljal tovorni vlak in zadel avtomobil v prednji del. Poškodovan je bil sopotnik JOŽE ŽIVIČ. Na avtomobilu pa je škode za 7 tisoč novih dinarjev.

Z nožem nad dekleta

V soboto so organi javne varnosti aretirali dvajsetletnega Franca Pliberška iz Smartnega ob Paki, ki ga kličejo tudi Branko. Prijeli so ga zaradi suma, da je z nožem napadel dve dekleti, razen tega pa še vzel neko kolo in moped.

Pliberšek je priučeni pleskar, vendar trenutno brez zaposlitve. Prvo dejanje, ki ga je med dosedanjim postopkom že priznal, je zagrešil na Polzeli 9. novembra. Okrog 22.45 je v bližini doma pričakal 20 letno dekle, ji nastavil odprt nož na vrat, ko se ji je približal s hrbtne strani, in povedal, da sta mu dva naročila, naj jo ubije.

Nato je dekletu zapovedal, da mora z njim. Prestrašeno dekle, ki je nekoč že bilo žrtev brezvestneža, ga je ubogalo, sicer pa jo je kasneje tudi močno stisnil za vrat, tako, da so ji ostale podplutbe. Nato sta se z dekletom dalj časa pogovarjala, pri čemer je fant povedal, da je ne more ubiti, čeprav mu ponujajo dosti denarja. Izročil ji je nož in pokazal osebno izkaznico, ki pa si jo dekle žal ni zapomnilo. Dekle, ki je dobilo od noža manjše ureznine na vratu, je šele čez tri ure lahko odšlo spat. Pri tem ji je naročil, da mora priti naslednji popoldan v Šmartno ob Paki, če ga ne bo, pa bo sam prišel zvečer in se mu mora odzvati. Vendar fanta ni bilo, pač pa so dan kasneje našli v senu usnjeno rokavico, kar kaže da je nekdo spal v senu.

Tisti dan so tudi dobili varnostni organi obvestilo, da je nekdo v Šmartnem ob Paki vzel kolo, ga pustil v Letušu, kjer je vzel moped. Lastnik je z avtomobilom sledil storilcu, ga na Polzeli dohitel (tiščal je moped), vendar je uspel pobegniti v temo, ne da bi ga prepoznali. Moped je seveda pustil.

Nekaj dni kasneje — bilo je 16. novembra zvečer — je prišlo do novega napada na 27 letno dekle iz Griž. Tudi tej je neznani fant nastavil nož na vrat in zahteval, da gre z njim. To se je zgodilo kakih 150 metrov od zadružnega doma pri Grižah. Napadena je začela kričati in se otepati. Storilec, ki jo je nekoliko poškodoval z nožem po vratu, je nato pobegnil čez polje.

Varnostnim organom je kmalu uspelo izslediti nevarnega fanta. Sedaj je treba ugotoviti še, da ni bilo morda takih napadov še več. jv

Roparja so prijeli

V petnajstih urah po roparskem napadu so izsledili 20-letna roparja Srečka Pristovška in Jožeta Bajdeta ● Oba sta dejanje priznala.

V Velenju in drugih krajih občine so nasilneži v zadnjem času izvršili več roparskih napadov z očitnim namenom, da si prisvojijo denar. Mimoidoče čakajo v zasedi in jih potem napadejo.

Tako sta 15. novembra storila tudi **SREČKO PRISTOVŠEK** (20 let) iz Velenja, Partizanska cesta 15 in **JOŽE BAJDE** (20 let) prav tako iz Velenja, Šlandrova cesta 17. Oba sta delavca in nista nikjer zaposlena.

V večernih urah sta se v buffetu dogovorila, da bosta nekoga napadla in mu vzela denar. Dogovor je bil sklenjen in sta se odpravila na nočni pohod. Odšla sta proti velenjskemu jezeru, ker sta mislila, da sta noč in samotni kraj njihova zaveznika. V gozdu, blizu jezera, na poti proti Škalam, sta se skrila v gozdičku in čakala v zasedi.

Iz popoldanske izmene se je nič hudega sluteč vračal proti domu rudar I. H. Peljal se je na kolesu. Ko pa je zapeljal na pot, ki je vodila mimo gozda, je stopil s kolesa in jo mahnil peš. Koračil je nekaj metrov, ko nenadoma stopi pred njega neznanec. To je bil Srečko Pristovšek. Zgrabil je mimoidočega I. H. za usta, z drugo roko pa za hrbet. Ker ga ni mogel vreči na tla je prišel na pomoč njegov pajdaš Jože Bajde. S skupnimi močmi sta napadenega vrgla na tla. V obrambi je I. H. uporabil žepni nož in oba napadalca lažje ranil. Medtem se je ta iztrgal in zbežal. Pobegnila pa sta tudi roparja.

Uslužbenci postaje milice iz Velenja so odšli na delo. Ne preveč lahko nalogo, saj I. H. ni spoznal napadalca, so kaj kmalu uspešno rešili. Po 15 urah so izsledili in prijeli oba napadalca, ki sta svoje dejanje tudi priznala.

Mopedist je izsiljeval prednost in kasneje umrl v bolnišnici

V torek, 14. novembra ob 14. uri, je na križišču Šaleške in Kidričeve ulice avtomobilist DRAGO ŠTRUC zadel in hudo poškodoval mopedista IVANA JELENA. Ta je pripeljal iz stranske neprednostne ceste in v križišču zavil na levo proti Slovenjemu Gradcu. Po Šaleški cesti pa je pripeljal avtomobilist, ki nesreče ni mogel preprečiti. Trčil je v mopedista tako močno, da ga je vrglo na pokrov motorja. Avtomobilista Štruca je zaneslo v levo in se je zaletel v smerokaz. Mopedist je pri tem omahnil na cesto, kjer je — hudo poškodovan obležal. Takoj so ga odpeljali v celjsko bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima zlomljeni stegnenici in desno roko ter pretres možganov. Ponesrečenec Ivan Jelen je naslednjega dne v bolnišnici umrl. Škode na vozilih je za 5 tisoč novih dinarjev.